МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Бухгалтерський облік і аналіз зносу основних засобів»
за матеріалами ТОВ «Будівельна компанія» Девенстрой»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня, II курсу, групи ОМО-23-1, спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітня програма «Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»

Табачука А. М.

підпис здобувача вищої освіти

Науковий керівник

Метелиця В. М., д.е.н., професор

підпис

Гарант освітньо-професійної програми

Колісник О. П., к.е.н., доцент

підпис

Допущено до захисту за рішенням кафедри обліку та аудиту протокол від «28» 01 2025 №2

Лісовий А. В., д.е.н., професор

підпис

Реєстрація № 6 27.01.2025 (підпис відповідальної особи)
(дата)

Результати перевірки

до захисту 27.01.2025
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 4 (добре) 04.02.2025
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: (підпис) І. М. Парасій-Вергуненко
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

(підпис) О. П. Колісник
(ініціали, прізвище)

(підпис) В. М. Метелиця
(ініціали, прізвище)

(підпис) Н. В. Гуріна
(ініціали, прізвище)

Секретар комісії:

(підпис) Д. Л. Судак
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.Б.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	23		
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	10		
3. Ставлення здобувача до виконаної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозиційї зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	10		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	43		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30	17		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	32		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	75		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.Б.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
75	C	4 (добре)	01.02.2025	

Правила переведенням оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та консалтингу
Спеціальність, 071 «Облік і оподаткування»
ОП «Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»

Затверджую
Завідувач кафедри О.П. Колісник

20.10.2023 р.

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти
Табачуку Антону Михайловичу

1. Тема роботи: «Бухгалтерський облік і аналіз зносу основних засобів» за матеріалами ТОВ «Будівельна компанія» Девенстрой»
Затверджена наказом ректора від «27» 12.2023 р. № 1741
2. Строк здачі закінченої роботи: 09.12.2024 р.
3. Цільова установка:
Мета роботи полягає у розкритті процесу бухгалтерського обліку та аналізу зносу основних засобів за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ДЕВЕНСТРОЙ».
Об'єкт дослідження – господарські операції пов'язані з бухгалтерським обліком і аналізом зносу основних засобів, що підлягають відображенню в бухгалтерському обліку.
Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних положень бухгалтерського обліку і аналізу зносу основних засобів.
Вихідні дані до роботи:
Законодавчі і нормативні документи, наукова і навчальна література, первинні документи, облікові регістри та форми звітності досліджуваного підприємства
4. Перелік графічного матеріалу: таблиці та рисунки за темою кваліфікаційної роботи.
6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)
ВСТУП.
Розділ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АМОРТИЗАЦІЇ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ЗНОСУ
1.1 Економічна сутність амортизації
1.2. Характеристика видів зносу основних засобів
Висновки до 1 розділу
РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
2.1. Облікова політика підприємства щодо зносу основних засобів

2.2. Методика та організація обліку наявності основних засобів, нарахув
зносу основних засобів та відображення їх у звітності
2.3. Шляхи удосконалення обліку зносу основних засобів в ум
використання інформаційних систем і комп'ютерних технологій
Висновки до 2 розділу
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ШЛЯХИ Й
УДОСКОНАЛЕННЯ
3.1. Аналіз нарахування зносу основних засобів у фінансовому обліку
3.2. Узагальнення результатів аналізу зносу основних засобів та прийн
управлінських рішень, щодо ефективності використання основних засоб
Висновки до 3 розділу
ВИСНОВКИ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

7. Календарний план виконання роботи

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роб	
		За планом	Фактич
1.	Вибір теми, вивчення літературних джерел та складання плану роботи	16.10.-20.10.2023 р.	
2.	Підготовка першого розділу роботи та подання її керівнику	13.05.2024 р.	
3.	Підготовка другого розділу роботи та подання її керівнику	30.09.2024 р.	
4.	Підготовка третього розділу роботи та подання її керівнику	29.11.2024 р.	
5.	Підготовка вступу та висновків	09.12.2024 р.	
6.	Доопрацювання з урахуванням зауважень керівника	16.12.2024 р.	
7.	Перевірка роботи на плагіат	25.12.2024 р.	
8.	Попередній захист роботи	13.01.2025 р.	
9.	Отримання відгуку керівника роботи	20.01.2025 р.	
10.	Отримання зовнішньої рецензії	27.01.2025 р.	
11.	Допуск до захисту зав. кафедрою	31.01.2025 р.	
12.	Захист роботи	04-05.02.2025 р.	

Дата видачі завдання 20.10.2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ (підпис) Метелиця В. М., (прізвище, ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми _____ (підпис) Колісник О. П. (прізвище, ініціали)

Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти:
Табачук А. М. (прізвище, ініціали)
_____ (підпис)

АНОТАЦІЯ
на кваліфікаційну роботу
на тему: «Бухгалтерський облік і аналіз зносу основних засобів»

Мета роботи: полягає у розкритті процесу бухгалтерського обліку та аналізу зносу основних засобів.

Завданнями роботи є:

визначення економічної сутності амортизації;

надання характеристики видів зносу основних засобів;

визначення особливості формування облікової політики підприємства щодо зносу основних засобів;

розкриття методики та організації обліку наявності основних засобів, нарахування зносу основних засобів та відображення їх у звітності;

визначення шляхів удосконалення обліку зносу основних засобів в умовах використання інформаційних систем і комп'ютерних технологій;

проведення аналізу нарахування зносу основних засобів у фінансовому обліку;

проведення аналізу ефективності використання основних засобів;

узагальнення результатів аналізу зносу основних засобів та визначити прийняття управлінських рішень, щодо ефективності використання основних засобів.

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, методичних і практичних положень бухгалтерського обліку і аналізу зносу основних засобів.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є господарські операції пов'язані з бухгалтерським обліком і аналізом зносу основних засобів, що підлягають відображенню в бухгалтерському обліку.

Базою дослідження виступає товариство з обмеженою відповідальністю «Будівельна компанія «Девенстрой».

За результатами дослідження сформульовані пропозиції, які полягають у теоретичному і методологічному обґрунтуванні а також наданні практичних рекомендацій стосовно вдосконалення зносу основних засобів та відображення їх у фінансовій звітності..

Одержані результати можуть бути використані при організації обліку ТОВ «Будівельна компанія» Девенстрой».

Робота містить: 66 сторінок основного тексту, який включає 8 таблиць, 9 рисунків, 13 додатків. Список використаних джерел складається з 41 найменування.

Ключові слова: амортизація, основні засоби, наявність основних засобів, знос основних засобів,

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2023-2024 рр.

Рік захисту роботи: 2025 р.

ANNOTATION
on qualifying work on a theme:
«Accounting and analysis of depreciation of fixed assets»

The purpose of the work: is to reveal the process of accounting and analysis of depreciation of fixed assets.

The tasks of the work are:

defining the economic essence of depreciation;

characterising the types of depreciation of fixed assets;

determination of the peculiarities of formation of the accounting policy of the enterprise regarding depreciation of fixed assets;

disclosure of the methodology and organisation of accounting for the availability of fixed assets, accrual of depreciation of fixed assets and their reflection in the financial statements;

identify ways to improve the accounting of depreciation of fixed assets in the context of the use of information systems and computer technologies;

analysing the depreciation of fixed assets in financial accounting;

analysing the efficiency of fixed assets use;

summarising the results of the analysis of depreciation of fixed assets and determining the adoption of management decisions on the efficiency of use of fixed assets.

The subject of the qualification work is a set of theoretical, methodological and practical provisions of accounting and analysis of depreciation of fixed assets.

The object of the qualification work is business transactions related to accounting and analysis of depreciation of fixed assets to be recorded in accounting.

The research is based on the Limited Liability Company ‘Construction Company “Devenstroy”.

Based on the results of the study, the article formulates proposals consisting of theoretical and methodological substantiation and practical recommendations for improving depreciation of fixed assets and their reflection in financial statements.

The obtained results can be used in the organisation of accounting of LLC ‘Construction Company “Devenstroy”.

The paper contains: 66 pages of the main text, which includes 8 tables, 9 figures, 13 appendices. The list of references includes 41 items.

Keywords: depreciation, fixed assets, availability of fixed assets, depreciation of fixed assets,

Year of completion of the qualification work: 2023-2024.

Year of thesis defence: 2025 p.

Зміст

	ВСТУП	6
	РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АМОРТИЗАЦІЇ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ЗНОСУ	11
1.1	Економічна сутність амортизації	11
1.2.	Характеристика видів зносу основних засобів	16
	Висновки до розділу 1	18
	РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	20
2.1.	Облікова політика підприємства щодо зносу основних засобів	20
2.2.	Методика та організація обліку наявності основних засобів, нарахування зносу основних засобів та відображення їх у звітності	25
2.3.	Шляхи удосконалення обліку зносу основних засобів в умовах використання інформаційних систем і комп'ютерних технологій	36
	Висновки до розділу 2	42
	РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	44
3.1.	Аналіз нарахування зносу основних засобів у фінансовому обліку	44
3.2.	Узагальнення результатів аналізу зносу основних засобів та прийняття управлінських рішень, щодо ефективності використання основних засобів	50
	Висновки до розділу 3	56
	ВИСНОВКИ	58
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
	ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Актуальність теми. Облік зносу основних засобів має забезпечити своєчасне нарахування амортизації, правильне застосування амортизаційних методів, коректне віднесення амортизаційних відрахувань на собівартість продукції, а також надання звітності фіскальним органам щодо нарахування амортизації та її впливу на розмір податку на прибуток.

Інтенсифікація виробництва та підвищення його ефективності вимагають значного покращення використання основних засобів. Аналіз зносу основних засобів є інструментом впливу на ефективність виробництва.

У ході аналізу досліджуються взаємозв'язки між результатами виробництва, величиною витрат і рівнем використання ресурсів, а також причини змін в ефективності використання основних засобів. Отримані результати аналізу служать основою для розробки конкретних заходів, спрямованих на усунення виявлених недоліків.

Ці аспекти обґрунтовують вибір теми кваліфікаційної роботи, визначають її завдання та підкреслюють актуальність дослідження.

Тема, що розглядається в кваліфікаційній роботі, привертає значну увагу в економічній літературі. Це зумовлено тим, що питання нарахування зносу викликають дискусії як серед фахівців податкової сфери, так і серед економістів. Такий інтерес пояснюється суттєвим впливом амортизаційної політики на прибутковість суб'єктів господарювання та доходу.

Висвітлення питань, пов’язаних із бухгалтерським обліком і аналізом зносу основних засобів, розглядається у працях таких вчених як А. Баранов, А. Безуглий, Ф. Бутинець, Н. Виговська, І. Горицька, Н. Грабова, Л. Лозовський, К. Матерн, М. Молдаванок, Н. Ткаченко, Є. Хендріксен, М. Чумаченко та ін. Але, не зважаючи на значну кількість наукових досліджень, залишаються не вирішеними до цього часу ще багато питань.

Метою дослідження є розкриття процесу бухгалтерського обліку та аналізу зносу основних засобів за матеріалами товариства з обмеженою

відповідальністю «БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ДЕВЕНСТРОЙ».

Основними завданнями дослідження є:

визначити економічну сутність амортизації;

надати характеристика видів зносу основних засобів;

показати особливості формування облікової політики підприємства щодо зносу основних засобів;

розкрити методику та організацію обліку наявності основних засобів, нарахування зносу основних засобів та відображення їх у звітності;

визначити шляхи удосконалення обліку зносу основних засобів в умовах використання інформаційних систем і комп'ютерних технологій;

провести аналіз нарахування зносу основних засобів у фінансовому обліку;

здійснити аналіз ефективності використання основних засобів;

узагальнити результати аналізу зносу основних засобів та визначити прийняття управлінських рішень, щодо ефективності використання основних засобів.

Об'єктом дослідження є господарські операції пов'язані з бухгалтерським обліком і аналізом зносу основних засобів, що підлягають відображенню в бухгалтерському обліку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних положень бухгалтерського обліку і аналізу зносу основних засобів.

Базою дослідження обрано товариство з обмеженою відповідальністю «Будівельна компанія «Девенстрой». Підприємство зареєстроване з 2010 року, знаходиться в м. Київ, Шосе залізничне. Товариство займається діяльністю сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах, а саме: організація будівництва будівель, будівництво житлових і нежитлових будівель, знесення, підготовчі роботи на будівельному майданчику, електромонтажні роботи, інші спеціалізовані будівельні роботи.

Працює підприємство на основі статуту та положення про облікову політику підприємства.

Аналіз і оцінку фінансових результатів діяльності ТОВ «Будівельна компанія «Девенстрой» за 2022-2023 рр. сформовано на основі Балансу (дод. А1) та відповідно Звіту про фінансові результати (дод. А2). Дані результаті наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні показники діяльності ТОВ «Будівельна компанія» Девенстрой» за 2022-2023 рр.

	2022 р.	**2023 р.**	**Абсолютне відхилення, (+, -)**	**Темп росту %**
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн	411,139	353,305	-57 834	85,93
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	408,175	350,516	-57 659	85,88
Чистий фінансовий результат Прибуток , тис. грн	-	3320	+3320	-
Чистий фінансовий результат Збиток , тис. грн	4632	-	-4632	-
Фонд оплати праці, тис. грн	6257	4189	-2 068	66,96
Середньооблікова чисельність працюючих, чол.	21	19	-2	90,48
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	24 813	18385	-6428	74.10
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	16 697	16 697	0	100,00
Знос основних засобів, тис. грн	15,193	15 887	+694	104,57
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	1504	810	-694	53,71

Джерело: [сформовано за даними фінансової звітності ТОВ «Будівельна компанія» Девенстрой» за 2022-2023рр.]

Підсумовуючи дані таблиці 1 за період 2022-2023 рр. можна зазначити, що чистий дохід зменшився на 57 834 тис. грн (на 14.07%), що вказує на скорочення обсягів реалізації продукції. Це може бути наслідком зниження таких попиту, конкуренції, або зовнішніх факторів, як економічна нестабільність. Собівартість реалізованої продукції також скоротилася на

57,659 тис. грн (на 14,12%), що можна свідчити про оптимізацію витрат, але не повністю компенсувало зниження доходу.

Фінансовий результат зазнав покращення: підприємство перейшло від збитків (-4 632 тис. грн у 2022 році) до прибутку (3 320 тис. грн у 2023 році). Це позитивний сигнал, який працює про ефективність управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію витрат.

Фонд оплати праці скоротився на 2,068 тис. грн (на 33.04%), що супроводжувалося зменшенням чисельності працівників на 2 особи. Це може бути наслідком скорочення виробничої активності або структурних змін у підприємстві. Середньомісячна заробітна плата працівників зменшилася на 6428 грн (на 25,90%), що є тривожним сигналом і може негативно вплинути на мотивацію та продуктивність працівників.

Знос основних засобів зріс на 694 тис. грн (на 4.57%), що свідчить про старіння виробничого обладнання. Водночас вартість основних засобів втратилася на 694 тис. грн (на 46,29%), що вказує на необхідність оновлення матеріально-технічної бази. Перехід до прибуткової діяльності є головним досягненням підприємства, яке негативно впливає на лідерство у стабілізації фінансового стану.

Методичні прийоми дослідження включають аналіз, синтез, порівняння, аналогію, групування, моделювання та використання графічних методів.

Наукова новизна дослідження визначається у теоретичному і методологічному обґрунтуванні а також наданні практичних рекомендацій стосовно вдосконалення зносу основних засобів та відображення їх у фінансовій звітності.

Практичне значення кваліфікаційної роботи. Практична цінність отриманих результатів сталася у розробці комплексного підходу до формування системи бухгалтерського обліку, відображення виносу основних засобів у звітності, а також у наданні рекомендацій для підвищення ефективності використання основних засобів.

Джерелами дослідження. До джерел дослідження належать нормативно-законодавчі акти, інтернет-ресурси, фахова література, що розкриває об'єкт дослідження, а також документи та фінансова звітність ТОВ «Будівельна компанія «Девенстрой».

Структура та обсяг дослідження. Кваліфікаційна робота містить такі структурні частини: вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 66 сторінки, містить 8 таблиць, 9 рисунків, 41 джерел та 13 додатків.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ АМОРТИЗАЦІЇ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ЗНОСУ

1.1. Економічна сутність амортизації

Економічна сутність амортизації виникає в тому, що це процес зростання перенесення вартості основних засобів на собівартість продукції чи послуг, які виробляються або надаються з використанням цих засобів. Амортизація відображає зменшення вартості основних засобів через їх фізичний і моральний знос, а також через старіння, зниження ефективності або створення нових технологій. Вона є інструментом для фінансового забезпечення відтворення основних засобів.

Відповідно до економічної теорії, амортизація є частиною витрат підприємства, що дозволяє компенсувати знос основних засобів і забезпечити подальше оновлення та заміну цих засобів. Це дає можливість підприємству підтримувати виробничий потенціал на належному рівні, не знижуючи їх ефективність і конкурентоспроможність.

Процес амортизації є частиною більш широкої концепції відтворення основних засобів, де погіршується фізичний знос (втрата технічних характеристик) і моральний знос (застарілість через появу нових технологій або інновацій). Амортизація дозволяє рівномірно розподілити витрати на оновлення виробничих активів протягом їхнього терміну служби, що в свою чергу сталому розвитку підприємства.

На сьогоднішній день в економічній літературі не існує єдиного універсального підходу до трактування поняття «амортизація». Визначення цього терміну варіюється в різних джерелах, що відрізняються від різноманіття підходів до його розуміння. Різні автори та дослідники трактують амортизацію з різних аспектів, що зумовлено відмінностями в методах обліку, економічних теоріях, а також практиці застосування в різних галузях. Нижче розглянемо деякі з цих визначень.

У класичному політекономічному визначенні основні засоби виключаються обмеження їх відносної вартості у грошовому вираженні. Головним критерієм є їх багаторазова участь у виробничому процесі та поступове перенесення вартості на створений продукт частинами. Узагальнення сутності основних засобів, представлене в наукових працях, наведене в таблиці 1.1. (дод. Б1).

Аналіз, поданих у науково-економічній літературі, розробляє досвід експертів, розкриваючи сутність поняття «основні засоби», акцентує увагу на таких критеріях: матеріальна природа, призначення (утримання чи здача в оренду) та строки корисного використання або операційного циклу, що досить один рік.

Основні засоби є частиною засобів виробництва та договірно-виробничих відносин, проходячи три етапи: грошовий, виробничий і товарний. На кожному з цих етапів вони мають особливу функцію. У цьому контексті функції основних засобів були доповнені гарантійною функцією рис. 1.1

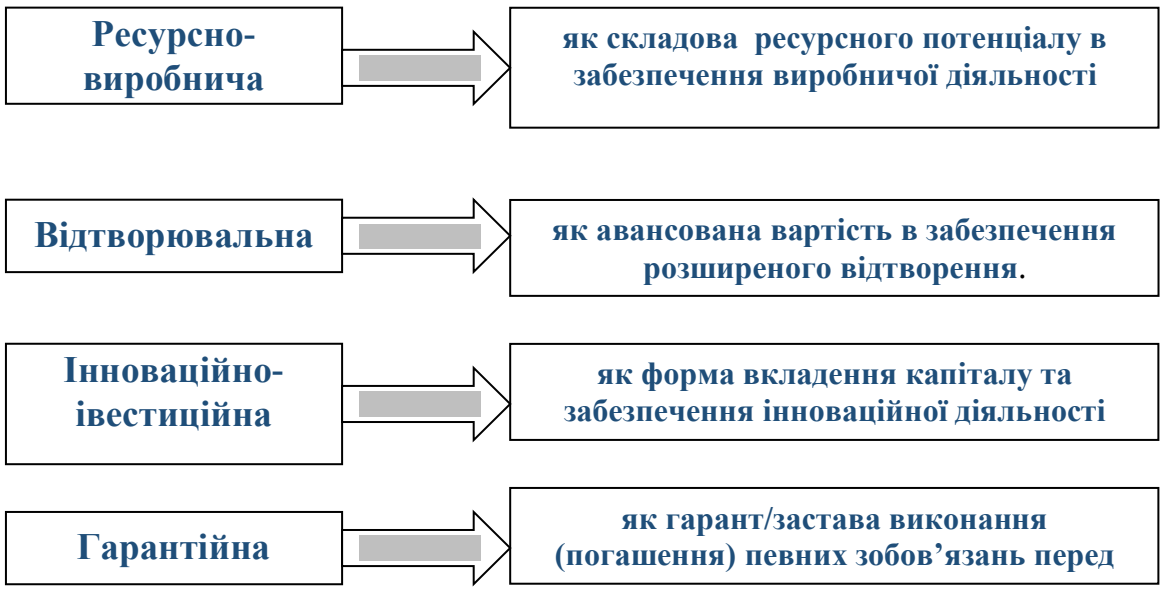

Рис. 1.1. Функції основних засобів.

Джерело: складено автором на основі джерела [5].

Розглянемо визначення поняття «основні засоби», які подані не лише в національних стандартах бухгалтерського обліку, а й відображено у Господарському і Податковому кодексі України таблиця 1.2. (дод. Б2).

«Амортизація – це процес збільшення перенесення витрат на придбання, виготовлення або вдосконалення основних засобів на собівартість продукції. Вона забезпечує забезпечення вартості основного капіталу через відповідні нарахування терміну використання цих засобів» [2].

В НП(С)БО 7 «Основні засоби» під амортизацією розглядають - «систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» [24].

Основні засоби беруть участь у виробничому процесі або господарській діяльності протягом тривалого часу. Тривалість їх використання залежить від міцності об'єкта, інтенсивності експлуатації та ставлення до нього працюючих. при використанні основних засобів починають втрачати свої споживчі та фізичні властивості, що призвели до їхнього зношення та непридатності для подальшого використання.

Матеріальне зношування основних засобів називається фізичним зносом. Поряд з ним існує моральний знос, який проявляється зменшенням вартості основних засобів через зменшення витрат на їх відновлення. Це може бути викликано підвищення продуктивності праці або створення нових, більш ефективних засобів. Таким чином, в процесі використання основних засобів їхня вартість повинна бути повністю перенесена на новостворену продукцію.

Для відновлення основних засобів необхідно мати спеціальні витрати. Вони накопичуються через включення у витрати на виробництво суми амортизаційних відрахувань, що рівні фізичному та моральному зносу. Ці відрахування збільшення включаються в собівартість продукції і після її реалізації відпускаються до додаткового капіталу, призначеного для покриття вартості знесених засобів праці.

Амортизація основних засобів відбувається у зменшенні відшкодування витрат, пов’язаних із придбанням і введенням в експлуатацію основних засобів у межах норм амортизаційних витрат, які відносяться на витрати виробництва.

До витрат, які підлягають амортизації, належать:

придбання і введення в експлуатацію основних засобів та нематеріальних активів;

самостійне виготовлення основних засобів;

витрати на ремонт, реконструкцію та модернізацію, за витратами, віднесеними на витрати виробництва;

поліпшення земель;

нарахування амортизації починається з кварталу, наступного за кварталом їх зарахування на баланс.

Не підлягають амортизації та повністю належать до складу витрат за звітний період витрати платника податку на: «утримання основних засобів, що знаходяться на консервації; ліквідацію основних засобів; придбання (виготовлення) сценічно-постановочних предметів вартістю до 5000 тис. грн. театрально-видовищними підприємствами - платниками податку;

витрати на виробництво національного фільму та придбання майнових прав інтелектуальної власності на національний фільм» [26].

Також не підлягають амортизації та проводяться за рахунок відповідних джерел фінансування: «витрати бюджетів на будівництво та утримання споруд благоустрою та житлових будинків, придбання і збереження бібліотечних і архівних фондів; витрати бюджетів на будівництво та утримання автомобільних доріг загального користування; витрати на придбання та збереження Національного архівного фонду України, а також бібліотечного фонду, що формується та утримується за рахунок бюджетів; вартість гудвілу; витрати на придбання, самостійне виготовлення та ремонт, а також на реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів» [26].

Невиробничі основні засоби – це необоротні матеріальні активи, які не застосовуються в господарській діяльності платника податку.

«Основні засоби, згідно Податкового кодексу України, підлягають розподілу за такими групами: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби; бібліотечні засоби; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (нетитульні) споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату; довгострокові біологічні активи» [26].

Таким чином, згідно з податковим обліком, амортизація - це поступове перенесення витрат на придбання, виготовлення та вдосконалення основних засобів. Вона забезпечує відшкодування витрат на основний капітал через вартість продукції. Амортизаційні відрахування включаються до собівартості виробленої продукції і після її реалізації накопичуються в амортизаційному фонді.

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», «амортизація - систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» [24].

Об'єктами амортизації є основні засоби. Стандартом передбачено дев'ять груп основних засобів, що відповідають податковому обліку, і підприємствам надано право самостійно визначати строк корисного використання (експлуатації) засобів, на вимогу Податкового кодексу України, який встановлює мінімально допустимі терміни для окремих груп основних засобів.

Особливістю Стандарту 7 «Основні засоби» є те, що при розрахунку амортизації від первісної (переоціненої) вартості основних засобів віднімається ліквідаційна вартість. Іншими словами, амортизація на основі облікової вартості, зменшеної на суму, яку підприємство очікує отримати від

реалізації (ліквідації) основного обсягу після завершення терміну його експлуатації, з урахуванням витрат, пов'язаних з спродажем або ліквідацією.

Нарахування амортизації відбувається протягом терміну корисного використання об'єкта, яке збільшилося підприємством при визнанні об'єкта активом. Термін корисного використання переглядається у разі зміни очікуваних варіантів від його використання. Амортизація нараховується, виходячи з нового строку корисного використання, починаючи з місяця, що настає після зміни терміну. Нарахування амортизації протягом місяця, і сума нарахованої амортизації відображається як збільшення витрат підприємства та експорту необоротних активів.

Таким чином, після розкриття економічної сутності амортизації важливо також відображати види експорту основних засобів.

1.2. Характеристика видів зносу основних засобів

В умовах сучасного управління матеріальними ресурсами особливу увагу приділяють процесу відтворення вдосконалення основних засобів, після чого вони є ключовим елементом виробництва. Від їх стану та відповідності технологічним змінам залежить економіка підприємства.

Як і будь-які інші активи, основні засоби з часом піддаються фізичному та моральному зносу, що знижує їхню цінність і ефективність.

Фізичний знос включає поступове втрату технічних характеристик та споживчої вартості, що може бути зумовлено такими факторами, як інтенсивність використання, якість обслуговування та надійність. Це закономірний процес, який неминуче супроводжує експлуатацію будь-якого обладнання.

Фізичний знос основних перевіряється через використання техніки, машин та засобів обладнання в процесі виробництва. Основними факторами, що впливають на фізичний знос, є: «інтенсивність використання - чим

інтенсивніше використовують основні засоби, тим швидше вони зношуються.

Для управління фізичним зносом необхідно використовувати методи технічного обслуговування, наприклад, регулярний ремонт, оновлення плану, а також використовувати методи прогнозування термінів служби обладнання для визначення часу, коли доцільно замінити чи оновити основні засоби.

Моральний знос, на користь фізичного, здійснюється через технологічне старіння засобів праці. В результаті технічного прогресу нові, більш економічні й технологічно досконалі виробничі засоби замінюють застарілі, знижуючи їх вартість на ринку.

Моральний знос характеризується зниженням економічної цінності основних засобів до того, як вони фізично вичерпують ресурс. Це відбувається через: «технологічний прогрес - нові технічні розробки можуть зробити існуюче обладнання менш ефективним, навіть якщо воно не вичерпало свій фізичний ресурс; зміни в ринкових умовах - зміни в попиті на продукцію чи на використання технологій можуть призвести до морального старіння виробничих засобів; інновації в процесах - впровадження нових методів виробництва або автоматизація процесів можуть скоротити потребу у старих видах обладнання» [1].

«Для ефективного управління основними засобами підприємства необхідно постійно контролювати рівень фізичного та морального зносу, а також впроваджувати заходи для відтворення основних засобів. Відтворення може бути простим або розширеним, залежно від фінансових можливостей та потреб підприємства. Просте відтворення вимагає заміни основних засобів на суму амортизаційних відрахувань, тоді як розширене забезпечення заміни з урахуванням інтенсифікації використання основних засобів та впровадження нових технологій. Для підприємства важливо правильно застосувати, який тип відтворення буде найбільш оптимальним, з огляду на фінансові можливості, потреби в оновленні техніки» [10].

Отже, вибір форми відтворення основних засобів залежить від фінансового стану підприємства, його стратегічних цілей і ступеня зносу існуючого обладнання. Використання ефективних методів відтворення забезпечує високу конкурентоспроможність, знижує собівартість продукції та ефективність використання ресурсів. Ефективне управління зносом і відтворенням основних засобів є джерелом виробництва для забезпечення стійкого розвитку підприємства. Врахування фізичного і морального зносу, правильний вибір методів амортизації та стратегії відтворення дозволяє не лише підтримувати технічний рівень підприємства, але й активно впроваджувати інновації, які дають конкурентні переваги на ринку.

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи викладене, можна виділити такі основні моменти:

1. Амортизація є частиною процесу відтворення основних засобів, що охоплює як фізичний, так і моральний знос. Вона рівномірно розподіляє витрати на оновлення активів, сприяючи сталому розвитку підприємства.

2. Основні засоби виробництва у виробництві чи господарській діяльності протягом тривалого часу. Тривалість їх використання залежить від міцності, інтенсивності використання та ставлення до них. З часом вони втрачають свої споживчі та фізичні властивості, залишаючись непридатними для подальшого використання.

3. Відповідно до Податкового кодексу України основні засоби класифікуються на такі групи: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель без будівництва; будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади та меблі; тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби; бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату; довгострокові біологічні активи. За податковим способом амортизація - це поступове перенесення витрат на основні засоби через вартість продукції.

Амортизаційні відрахування включаються до собівартості та після реалізації продукції накопичуються в амортизаційному фонді.

4. Основні засоби з часом піддаються фізичному та моральному зносу, що знижує їхню цінність і ефективність. Фізичний знос - це зменшення вартості основних засобів через їх фізичне старіння та пошкодження внаслідок використання. Це включає зниження технічних характеристик, знос деталей, поломки та інші фізичні зміни, що знижують ефективність об'єкта. Моральний знос - це зниження вартості основних засобів, яке відбувається через їх старість або неефективність у порівнянні з новими.

РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Облікова політика підприємства щодо зносу основних засобів

Виникнення облікової політики в умовах ринкових відносин зумовлено такими факторами: можливістю вибору альтернативних варіантів організації та ведення бухгалтерського обліку, що передбачено законодавством; зростанням кількості видів діяльності та різноманіттям організаційно-правових форм бізнесу; зміною ролі бухгалтера на підприємстві від використання реєстратора господарських операцій до активного учасника управлінських процесів.

Можливість створення облікової політики великою державною програмою реформування бухгалтерського обліку, переходом підприємств на міжнародні стандарти обліку і статистики, вимогами ринкової економіки, а також положеннями законодавства про банкрутство та інші економічні аспекти.

«Облікова політика, як ключовий елемент системи бухгалтерського обліку, охоплює всі аспекти його організації: методичний, технічний та організаційний. Відповідно до Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, у розпорядчому документі про облікову політику визначаються принципи, методи та процедури, які застосовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, підготовки та подання фінансової звітності. Ці аспекти стосуються тих зустрічей, коли нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку передбачають кілька можливих варіантів, а також попередні оцінки, які підприємство використовує для розподілу» [38].

Підприємство самостійно вибрати момент, коли потрібно запровадити облікову політику. Науковці виділяють такі випадки, коли це є необхідним: вибір і обґрунтування конкретного методу чи способу з варіантів,

передбачених нормативними документами; розробка облікової системи для об'єктів, щодо яких відсутні централізовані рекомендації.

Формування облікової політики повинно базуватися на дотриманні основних принципів бухгалтерського обліку, надання інформації для складання фінансової звітності та відповідальності національного НП(С)БО України.

Фахівці базового підприємства при складанні наказу про облікову політику користуються НП(С)БО, Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів, методичними рекомендаціями галузевого міністерства.

Облікова політика підприємства щодо основних засобів охоплює такі аспекти, як визнання цих засобів, встановлення вартісного ліміту для їх розмежування з малоцінними необоротними активами (МНМА), первісна оцінка, методи нарахування амортизації, визначення строку корисного використання, ліквідаційної вартості, а також порядок переоцінки та відображення. витрати на поліпшення.

У наказі про облікову політику підприємства, на нашу думку, доцільно виокремити такі елементи:

первісна вартість та умови її підвищення. Методичні рекомендації щодо умови підвищення первісної вартості об'єктів основних засобів за рахунок витрат на капітальний ремонт. Зазначені витрати, пов'язані з необоротними матеріальними активами, які постають після їх придбання або створення, також списуються як витрати того звітного періоду, в якому вони були понесені. Проте такі витрати можуть бути капіталізовані, тобто включені до балансової вартості необоротного матеріального активу, за умови, що: існує ймовірність збільшення додаткових економічних вигод у майбутньому; ці витрати можна достовірно оцінити та пов'язати з конкретним активом.

при зарахуванні нових об'єктів до складу основних засобів нараховується їх ліквідаційна вартість через кілька років досить складно. У зв'язку з цим підприємством часто зазначають у наказі про облікову політику, що ліквідаційна вартість об'єкта дорівнює нулю, а вартість, яка підлягає амортизації, відповідає первісній вартості об'єкта;

визнання об'єкта основних засобів активом передбачає його зарахування на баланс підприємства та визначення строку корисного використання;

строк корисного використання (експлуатації) – це період, протягом якого підприємство планує використовувати об’єкт, або обсяг продукції (послуги), яку очікує отримати в результаті його використання. У разі використання корисного рядка з огляду на потреби конкретного підприємства він може бути коротшим за нормативний (технічний чи економічний) строк експлуатації. Строк корисного використання показує наміри керівництва щодо застосування певного об’єкта основних засобів, враховуючи накопичений досвід та аналіз ринкової ситуації. Цей рядок можна переглядати за потреби. Відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби», підприємство має право самостійно встановлювати рядок корисного використання, враховуючи: очікуваний обсяг використання об'єкта з урахуванням його потужності або продуктивності; передбачуваний фізичний та моральний знос; правові або інші обмеження строків експлуатації об'єкта; інші фактори (дод. В1).

класифікація основних засобів для бухгалтерського обліку відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» «основні засоби класифікуються для цілої бухгалтерського обліку. Водночас Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів дозволяють підприємствам розширити цю класифікацію, деталізуючи групи та підгрупи. Наприклад, основні засоби можна поділити на: власний; орендовані; такі, що перебувають в експлуатації, запасі, оренді, ремонті, на модернізації, реконструкції, добудові або в процесі часткової ліквідації тощо» [24].

методи нарахування амортизації основних засобів. Чинне законодавство передбачає кілька методів нарахування амортизації основних засобів: прямолінійний метод; метод зменшення вартості; метод прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний метод; виробничий метод;

Основними методами амортизації інших необоротних матеріальних активів є прямолінійний та виробничий. Для амортизації малоцінних необоротних активів і бібліотечних фондів також можуть використовуватися такі підходи:

«нараховувати у першому місяці використання об’єкта у розмірі 50% вартості, та решти 50% вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом;

нараховувати в першому місяці використання об’єктів 100% його вартості.

переоцінка об’єктів основних засобів – вартість об’єктів основних засобів, що відображена в обліку і балансі, може не відповідати їх реальній вартості. Тому підприємства мають право здійснювати переоцінку об’єктів основних засобів. Діючі стандарти не відносять переоцінку до обов’язкових заходів. Тому, підприємство самостійно приймає рішення щодо необхідності її проведення;

відомості про зміну первісної вартості та суми зносу основних засобів;

порядок списання (ліквідації) об’єктів основних засобів (особливо недоамортизованих)» [6].

В наказі про облікову політику «Будівельна компанія «Девенстрой» стосовно основних засобів та зносу варто виділити наступні елементи:

«основним засобом визнавати актив, якщо очікуваний термін його корисного використання (експлуатації) становить понад один рік і вартість якого перевищує 20 000 грн.;

установлено наступні методи амортизації для: ОЗ – прямолінійний і виробничий; ІНМА – прямолінійний метод; предметів прокату – прямолінійний метод; нематеріальних активів – прямолінійний метод» [39].

Проаналізувавши нормативну інформацію щодо формування складових «Наказу про облікову політику підприємства» та його затвердженої версії на базовому підприємстві, можна зробити наступний висновок:

При підготовці наказу про облікову політику підприємства доцільно охопити такі основні напрямки методологічних засад формування інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи: нарахування амортизаційних відрахувань по основних засобах здійснювати відповідно НП(С)БО 7, та відповідно ст.145 розділу ІІІ Податкового кодексу України – «прямолінійним методом по групам: група 1 - земельні ділянки - строк використання необмежений, не амортизується; група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом - строк використання 20 (двадцять) років, ліквідаційна вартість 10000,00грн.; група 3 будівлі та споруди - строк використання 20 (двадцять) років, ліквідаційна вартість 1000,00грн.; група 4 машини та виробниче обладнання - строк використання 5 років, ліквідаційна вартість 1000,00 грн., електронно-обчислювальні машини (та інше обладнання яке входить до підгрупи 4 згідно статті 145 Податкового кодексу) строк використання 2 роки, без ліквідаційної вартості; група 5 автомобілі та інші транспортні засоби - строк використання 5 років, ліквідаційна вартість 1000,00грн.; група 6 інструменти, прилади та інвентар - строк використання 5 років, без ліквідаційної вартості; група 7 тварини - строк використання 7 років, без ліквідаційної вартості; група 8 багаторічні насадження - строк використання 10 років, ліквідаційна вартість 1000,00грн.; група 9 інші основні засоби - строк використання 12 років, без ліквідаційної вартості; група 10 бібліотечні фонди - строк використання 5 років без ліквідаційної вартості; група 14 інвентарна тара - строк використання 6 років,

без ліквідаційної вартості; група 16 довгострокові біологічні активи - строк використання 7 років без ліквідаційної вартості» [26].

Облікова політика щодо зносу основних засобів – це сукупність принципів, методів і процедур, які підприємство використовує для визначення, обчислення та нарахування зносу на свої основні засоби. Ця політика має бути чітко визначена і доведена до відома всіх працівників, які беруть участь в облікових процесах. Вона є важливим елементом системи бухгалтерського обліку підприємства. Вибір відповідного методу зносу та його правильне застосування забезпечують достовірність фінансової звітності та сприяють ефективному управлінню основними засобами.

2.2. Методика та організація обліку наявності основних засобів, нарахування зносу основних засобів та відображення їх у звітності

Основними завданнями організації обліку основних засобів є:

забезпечення контролю за наявністю та використанням основних засобів;

коректне документальне оформлення та тимчасове відображення в облікових реєстрах операцій, пов'язаних із надходженнями, внутрішнім переміщенням та вибуттям основних засобів;

правильне нарахування та відображення в обліку суми амортизації;

отримання достовірних документальних даних про стан і рух основних засобів для використання місць, а також у розрізі осіб, відповідальних за їх збереження.

Основні засоби складають значну частку капіталу підприємства та створюють ключову роль у його господарській діяльності. Фінансовий результат підприємства значною мірою залежить від ефективності, інтенсивності експлуатації та раціонального використання основних засобів.

«Існує багато підходів до визначення сутності основних фондів. Як економічна категорія, основні фонди є частиною основного виробничого капіталу, що проявляється у сумі засобів праці. протягом тривалого періоду вони беруть участь у виробничих процесах і поступово перевищують свою вартість на створену товарну продукцію» [7].

Майно компанії «Будівельна компанія «Девенстрой» включає необоротні активи, оборотні засоби, грошові кошти та інші цінності, відображені в балансі підприємства. Це майно є власністю компанії та закріплено за нею на правах повного господарського відання. Компанія має право володіти, користуватися та розпоряджатися цим майном на власний розсуд, дотримуючись чинного законодавства.

Матеріально-технічна база є ключовим умовою стабільного розвитку будь-якого підприємства. До матеріально-технічної бази відносяться забезпечення підприємства основними продуктами виробництва, наявність складських приміщень, достатнє постачання енергоносіїв.

Основними нормативними актами, що регулюють облік основних засобів, на досліджуваному підприємстві є:

НП(С)БО 7 «Основні засоби», [24];

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів;

Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств та організацій [15];

Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань [28];

Положення про облікову політику «Будівельна компанія «Девенстрой»;

Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами «Будівельна компанія «Девенстрой»;

Робочий план рахунків «Будівельна компанія «Девенстрой».

«Бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечувати своєчасне та правильне документальне оформлення на рахунках бухгалтерського обліку інформацію про:

надходження, переміщення, вибуття, оцінку та переоцінку основних засобів;

нараховану амортизацію основних засобів за звітний період та їх зносу з початку корисного використання»;

визначення витрат на ремонт, поліпшення, технічний огляд для основних засобів пов'язаний з підтримкою їх у робочому стані;

визначення фінансових результатів від реалізації або вибуття основного засобу та відображення даної інформації при складані звітності» [39].

Для ведення поточного бухгалтерського обліку, підготовки звітності та забезпечення контролю за дотриманням фінансової дисципліни на досліджуваному підприємстві створено окремий структурний підрозділ - відділ економіки, бухгалтерського обліку та фінансів.

Первинний облік наявності та руху основних засобів у компанії «Будівельна компанія «Девенстрой» надає початкову ланку в системі обліку основних засобів.

На підприємствах операції, пов'язані з наявністю та рухом основних засобів, фіксуються у відповідних документах, які додані до Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами»:

«акт введення в експлуатацію основних засобів;

акт приймання-передачі основних засобів;

акт внутрішнього переміщення основних засобів;

акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів;

акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів;

інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів;

інвентарна картка групового обліку основних засобів;

акт приймання- передачі;

відомості про об’єкти власності, що пропонуються до списання;

акт інвентаризації об’єктів, що пропонуються до списання;

акт технічного стану майна;

акт списання основних засобів (часткової ліквідації);

акт списання транспортних засобів;

звіт про списання об’єктів власності;

інформація про майно, яке не використовується, моральне застаріле та фізично зношене, первісною (переоціненою) вартістю більше як 50 тис гривень» [17].

Дані форми є не обов’язковими до виконання і можуть вестися за бажанням підприємства.

Основні засоби можуть надходити на підприємство такими шляхами: «отримання за плату, безоплатне виробництво, створення чи виготовлення власними силами, виробництво в оренду, а також зарахування на баланс необлікованих основних засобів» [1].

На рисунку 2.1 зображено процес придбання основних засобів «Будівельна компанія «Девенстрой» (дод. Г1).

У «Будівельній компанії «Девенстрой» створено діючу комісію, яка відповідає за приймання-передачу, введену в експлуатацію основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Комісія також встановлює факти непридатності майна та неможливості його подальшого використання, оформлюючи відповідні документи для списання майна (комісія зі списання майна).

Інвентарна картка обліку об’єкта основних засобів: детальний розгляд

Інвентарна картка – це первинний обліковий документ, який містить детальну інформацію про конкретний об’єкт основних засобів протягом усього періоду його використання підприємством. Вона є своєрідним «паспортом» для кожного основного засобу (дод. Г2).

Основні засоби визнаються активами після введення в експлуатацію та зараховуються на баланс підприємства на підставі Акта введення в експлуатацію. Цей документ використовується для оформлення операцій, пов’язаних із придбанням, створенням, виготовленням чи безоплатним отриманням основних засобів. Після перевірки форми та змісту Акта введення в експлуатацію відділу економіки, бухгалтерського обліку та фінансів «Будівельній компанії «Девенстрой» відображається відповідна інформація в облікових реєстрах бухгалтерського обліку.

Акт прийому-передачі основних засобів у «Будівельній компанії «Девенстрой» використовується для документального оформлення операцій з передачі та безоплатного отримання основних засобів (дод. ГЗ).

Для внутрішнього переміщення основних засобів у «Будівельній компанії «Девенстрой» використовується Акт внутрішнього переміщення основних засобів. Цей документ є матеріально відповідальною особою, яка передає цінності, у трьох примірниках. Акт підписують матеріально відповідальні особи, що передають і приймають основні засоби, а також головний бухгалтер. Кожна сторона, що підписала документ, зберігає один примірник.

Акт передачі на ремонт, реконструкцію або модернізацію основних засобів, а також Акт про прийняття відремонтованих, реконструйованих або модернізованих основних засобів використовується для документального оформлення операцій з передачі та прийняття основних засобів до або після виконання ремонту, реконструкції чи модернізації. Рішення про списання основних засобів керується відповідно до Положення про облікову політику та Положення про документальне оформлення операцій з основними засобами «Будівельної компанії «Девенстрой».

«Списанню підлягає морально застаріле чи фізично зношене, непридатне для подальшого використання або майно, яке економічно недоцільно відновлювати, а також якщо об’єкт основних засобів в

установленому порядку не може бути відчужений або безоплатно переданий» [9].

Основний засіб визначається таким, що не відповідає критеріям визнання активу, якщо відсутні будь-які економічні вигоди від його подальшого використання.

В бухгалтерському обліку використовують п’ять методів амортизації (рис. 2.2.).

Методи амортизації основних засобів

⇒ Прямолінійний – річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об’єкта основних засобів

⇒ Зменшення залишкової вартості – річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об’єкта на початок звітного періоду або первісної вартості на дату нарахування амортизації та річної норми амортизації.

⇒ Прискореного зменшення залишкової вартості – річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об’єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється виходячи із строку корисного використання об’єкта, і подвоюється

⇒ Кумулятивний – річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта

⇒ Виробничий – місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції та виробничої ставки амортизації

Рис. 2.2. Методи амортизації основних засобів у бухгалтерському обліку

Визначення непридатності основних засобів дії постійної комісії. Для цього вона проводить інвентаризацію об'єктів, що пропонуються до

списання, огляд їх технічного стану, аналізує причини списання та можливості реалізації чи відновлення. За результатами роботи складається протокол засідання комісії з висновками щодо об'єктів, які пропонуються для складання балансу з підприємства.

Списання основних засобів з первісною вартістю понад 50 тисяч гривень потребує дозволу від суб'єкта управління. Основні засоби, які повністю амортизовані (окрім нерухомого майна та об'єктів незавершеного будівництва) і мають первісну (переоцінену) вартість менше 50 тисяч гривень, списуються за рішенням керівника підприємства.

Аналітичний облік основних засобів ведеться окремо за кожним об'єктом. Основні засоби, які знаходяться на балансі підприємства, закріплені за матеріально відповідальними особами на основі договорів про повну матеріальну відповідальність. Для кожного об'єкта відкривається інвентарна картка обліку, яка формується на підставі Акту введення об'єкта в експлуатацію.

«Узагальнені дані аналітичного обліку основних засобів відображені в оборотно-сальдових відомостях, в якій відображено дебетові та кредитові обороти руху основних засобів за субрахунками та залишки на початок та кінець періоду. Обороти і залишки за рахунками щомісяця звіряються з даними синтетичного обліку» [38].

Для синтетичного обліку основних засобів у Робочому плані рахунків будівельної компанії «Девенстрой» передбачені такі рахунки: 10 «Основні засоби», 11 «інші необоротні активи». Сальдо цих рахунків об'єднатися загальною сумою в статті «Основні засоби».

Рахунок 15 «Капітальні інвестиції» використовує для обліку витрат, пов’язаних із придбанням або створенням матеріальних і нематеріальних активів, і включає такі субрахунки: 1521 «Придбання основних засобів», 1522 «Виготовлення основних засобів».

Надходження основних засобів у компанії «Девенстрой» переважно забезпечується на підставі договорів із постачальниками для придбання

об’єктів основних засобів, а також шляхом безоплатного отримання цих об’єктів.

Розглянемо бухгалтерські проведення щодо надходження основних засобів в «Будівельної компанії «Девенстрой», які наведено в таблиці 2.1. (дод. Г4).

В таблиці 2.2. наведено бухгалтерські проведення щодо вибуття основних засобів (дод. Г5).

У «Будівельній компанії «Девенстрой» використовується журнальна форма обліку з використанням автоматизованих систем.

Записи до журналів-замовлень розглядаються на підставі первинних документів. Наприкінці місяця підсумкові дані з рахунків переносяться до Головної книги, яка служить для узагальнення місячних даних із журналів-ордерів, перевірки правильності облікових записів та складання фінансової звітності.

Сучасний виробничий процес тісно пов'язаний із якістю обладнання, віком основних засобів, що зайняті у виробництві, та їх технічним станом. Тому особливої категорії є не лише заходи щодо оновлення обладнання, але й об’єктивна оцінка основних показників, які настали на рівні створення основних засобів та ефективності управління ними.

У основні процеси використовують засоби підприємства поступово втрачають свою первісну вартість через знос. «Під зносом основних засобів розуміють накопичену суму амортизації об'єкта з моменту початку його корисного використання» [40].

Знос основних засобів класифікується на:

«фізичний знос (участь основних засобів у робочих процеси; його величина буде залежати від обсягу виконаних робіт, кількості годин роботи тощо). Даний вид зносу є головною причиною втрати основними засобами своєї споживчої вартості;

моральний знос (у зв’язку з технічним прогресом, за якого менш продуктивні об’єкти основних засобів (автомашини, верстати, обладнання ті

ін.) замінюються більш досконалими, з високою продуктивністю, ступенем надійності у використанні, здатними більшою мірою полегшувати і зберігати живу працю тощо)» [40].

У бухгалтерському обліку для відображення зносу використовується субрахунок 131 «Знос основних засобів». На цьому субрахунку загальна інформація про суму необоротних активів, які обліковуються на рахунку 10 «Основні засоби».

«Основним джерелом відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування, а об'єктом амортизації виступають основні засоби, крім землі» [3].

«Амортизація – це системний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання» [24].

Порядок нарахування амортизації основних засобів визначається, НП(С)БО 7 «Основні засоби» [24] та Положенням про облікову політику підприємства (див. додаток А), а для цілей оподаткування - Податковим кодексом України [26].

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» [25], амортизація основних засобів може нараховуватися із застосуванням таких методів: прямолінійного, зменшення вартості, прискореного зменшення вартості, накопичувального та виробничого. Також допускається використання мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, визначених податковим законодавством.

Підприємство самостійно шукає метод нарахування амортизації, враховуючи очікуваний спосіб отримання економічних вигод від використання активу [25]. Згідно з Положенням про облікову політику ТОВ «Будівельна компанія «Девенстрой», амортизація нараховується прямолінійним методом з урахуванням строків корисного використання основних засобів. Нарахування щомісячно, а строки корисного використання встановлюються на рівнях мінімальних, визначених Податковим кодексом України, за групою 5 – транспортних засобів.

Відповідно до вимог чинного законодавства та облікової політики підприємства, амортизація повинна нараховуватися за місяць, наступного за тим, у якому об'єкт основних засобів став придатним до використання. Амортизація не нараховується на об'єкти, які не введені в експлуатацію, не знайшли або знайшли на стадії реконструкцію, модернізацію, консервацію, дообладнання чи добудову.

Для обліку амортизації основних засобів з використанням Розрахунок амортизації основних засобів (за іншими необоротними матеріальними активами). Нараховану амортизацію відображають за дебетом рахунків витрат: 351 «Допоміжне виробництво», 236 «Обслуговуючі господарства», 911 «Загальновиробничі витрати», 912 «Витрати на утримання та експлуатацію машин та обладнання», 92 «Адміністративні витрати».

Знос основних засобів обліковується за кредитним рахунком 131 «Знос основних засобів», а при ліквідації або вибутті об'єктів зменшується за дебетом цього рахунку. У відомості амортизації зазначають назву об'єктів, їх інвентарні номери, метод амортизації, матеріально відповідальні особи, підрозділи, дати введення в експлуатацію, первісну вартість, зміни у вартості, нараховану амортизацію та залишкову вартість.

На цій основі відомості про амортизацію входять до Інвентарної картки обліку основних засобів.

Отже, амортизація є невід'ємною частиною професійного процесу підприємства. Правильне встановлення строків корисного використання основних засобів впливає на точність розрахунків амортизації та результатів фінансово-господарської діяльності. Контроль за правильністю і своєчасністю нарахування амортизації має бути постійно.

Відображення основних засобів у фінансовій звітності є одним з ключових аспектів бухгалтерського обліку. Це дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, його інвестиційну активність та спроможність генерувати майбутні грошові потоки.

Основні засоби відображаються у балансі підприємства в розділі «Необоротні активи». Їхня вартість поступово зменшується за рахунок нарахування амортизації.

У балансі основні засоби відображаються за їхньою балансовою вартістю, яка дорівнює первісній вартості за мінусом накопиченої амортизації.

У Звіті про фінансові результати - нарахована амортизація основних засобів включається до складу витрат підприємства і зменшує його фінансовий результат.

У примітках до фінансової звітності надається додаткова інформація про основні засоби, включаючи методи оцінки, строки корисного використання, політику щодо зносу тощо.

Необхідно правильно відображати основні засоби, тому що:

основні засоби є значною частиною активів багатьох підприємств. Їх правильне відображення дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства та його потенціал для розвитку;

інформація про основні засоби використовується для прийняття рішень щодо інвестицій, модернізації та заміни обладнання;

правильне відображення основних засобів впливає на розмір податкових платежів.

якісна фінансова звітність, в якій правильно відображаються основні засоби, підвищує довіру інвесторів до підприємства.

Розглянемо основні вимоги до відображення основних засобів у звітності:

дотримання національних стандартів бухгалтерського обліку;

Дотримання міжнародних стандартів (МСФЗ) - для компаній, які готують консолідовану фінансову звітність, обов’язковим є дотримання Міжнародних стандартів фінансової звітності;

послідовність застосування облікової політики - облікова політика щодо основних засобів повинна бути послідовною протягом звітних періодів;

розкриття додаткової інформації - у примітках до фінансової звітності необхідно розкрити всю необхідну інформацію про основні засоби.

Неправильне визначення строку корисного використання може призвести до неправильного нарахування амортизації. Неправильне визначення ліквідаційної вартості впливає на суму нарахованої амортизації. Вибір неправильного методу зносу може спотворити фінансову звітність. Недостатнє розкриття інформації про основні засоби ускладнює розуміння фінансового стану підприємства.

Відображення основних засобів у фінансовій звітності є важливим аспектом бухгалтерського обліку. Правильне відображення основних засобів забезпечує достовірність фінансової інформації та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

2.3. Шляхи удосконалення обліку зносу основних засобів в умовах використання інформаційних систем і комп’ютерних технологій

Облік зносу основних засобів є важливою частиною фінансового та управлінського обліку на підприємствах, після чого він дозволяє ефективно керувати ресурсами, оцінювати вартість та стан основних засобів і планувати їх оновлення. Використання сучасних інформаційних систем та комп’ютерних технологій для удосконалення обліку експорту дає змогу забезпечити більш точний, швидкий та ефективний процес управління основними засобами.

Розглянемо основні шляхи удосконалення цього обліку:

1. Автоматизація процесів нарахування амортизації - завдяки впровадженню спеціалізованих програмних продуктів для обліку основних засобів, можна значно спростити нарахування амортизації. Інформаційні системи не можуть автоматично розраховувати амортизаційні відрахування, враховуючи індивідуальні характеристики кожного об'єкта, такі як група, термін експлуатації, спосіб нарахування амортизації тощо. Програми можуть

автоматично оновлювати дані у разі зміни вартості об’єкта або його корисного використання, що значно зменшує ймовірність помилок і людського фактору.

2. Інтеграція обліку основних засобів з іншими фінансовими та управлінськими системами - сучасні інформаційні системи не дозволяють інтегрувати облік зносу основних засобів з іншими модулями, такими як бухгалтерський облік, управлінський облік, складський облік та фінансове планування. Це забезпечує єдину базу даних для всіх процесів, що стосуються основних засобів. Крім того, інформація про знос та амортизацію може бути автоматично перенесена до фінансових звітів або до звітів для управління капіталом, що проводить аналіз і планування.

3. Забезпечення точності обліку за допомогою безпаперових технологій - використання безпаперових технологій для реєстрації та контролю експорту основних засобів дозволяє зменшити помилки, пов'язані з людським фактором. Ведення обліку в електронному вигляді забезпечує більш точний вигляд, можливість миттєвої перевірки та оперативного внесення до даних. Це дозволяє забезпечити точність і актуальність інформації про стан основних засобів на підприємстві в будь-який момент.

4. Моніторинг фізичного та морального зносу за допомогою IoT (Інтернет речей). З розвитком технологій Інтернет-речей (IoT) підприємства можуть інтегрувати свої основні засоби з датчиками та сенсорами, які моніторять їхній стан у реальному часі. Ці пристрої можуть фіксувати показники, які свідчать про фізичний знос обладнання, наприклад, температуру, вібрацію, тиск тощо. Усі ці дані автоматично передаються в інформаційну систему, що дозволяє оперативно оцінити необхідність ремонту або заміни обладнання, а також забезпечує точніше нарахування амортизації.

5. Аналіз даних та прогнозування зносу - інформаційні системи на основі великих даних (Big Data) та алгоритмів машинного навчання можуть аналізувати тенденції та передбачати майбутній знос основних засобів. Це

дозволяє підприємствам ефективніше планувати витрати на обслуговування та оновлення обладнання, а також визначати, коли буде досягнута критична межа зносу і необхідна заміна. Прогнозування зносу також дає можливість спланувати капітальні витрати на основні засоби і забезпечити їх остаточне оновлення.

6. Мобільні додатки для моніторингу та управління основними засобами - сучасні мобільні додатки для обліку основних засобів надаються співробітникам підприємства в будь-який час мати доступ до даних про стан об'єктів. Наприклад, за допомогою смартфонів або планшетів можна сканувати QR-коди або RFID-мітки на забезпеченні, щоб миттєво отримати інформацію про знос та амортизацію, а також внести оновлену інформацію в систему.

7. Електронні архіви та документообіг - перехід на електронне зберігання та обробку документації дозволяє покращити процес обліку збору основних засобів. Доступ до всіх документів, таких як дії прийому-передачі, ремонтні звіти та інші супутні матеріали, може бути автоматично інтегрований з основною інформаційною системою. Це не тільки спрощує процес перевірки, але й забезпечує збереження історії змін в обліку основних засобів.

8. Оптимізація витрат на зберігання та амортизацію - використання сучасних інформаційних технологій дозволяє більш ефективно планувати та оптимізувати витрати на підтримку основних засобів у робочому стані. Інформаційні системи можуть автоматично аналізувати амортизацію кожного об'єкта та надавати звіти для управлінців, щоб прийняти рішення про необхідність їх ремонту або заміни. Завдяки таким системам підприємства можуть швидко реагувати на знос і забезпечувати рівень ефективності, який не дозволяє витратам перевищувати доцільний рівень.

Використання сучасних інформаційних технологій і комп’ютерних систем в обліку експорту основних засобів відкриває великі можливості для підвищення ефективності управління активами підприємства. Це дозволяє

значно знизити витрати, зменшити ймовірність помилок, підвищити точність нарахування амортизації, а також забезпечити своєчасне оновлення основних засобів, що, у свою чергу, сприяє стабільному розвитку підприємства.

Будівельній компанії «Девенстрой» рекомендовано запровадити Програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерського, оперативного та фінансового обліку «Дебет Плюс».

«Дебет Плюс» — програмний комплекс для автоматизації бухгалтерського, оперативного та фінансового обліку підприємств, установ та організацій. Серед наших клієнтів є як бюджетні установи (органи місцевого самоврядування, управління та департаменти при них, зокрема відділи освіти та культури), так і комунальні підприємства (заклади охорони здоров'я – комунальні некомерційні підприємства), сільськогосподарські підприємства, підприємства ЖКГ, підприємства з виробництва та торгівлі» [41].

Дана система дає можливість розгорнутого контролю і аналізу структури витратної частини бюджету, тобто вона має до 3-х розрізів аналітичного обліку.

У програмі «Дебет Плюс» передбачається нарахування амортизації основних засобів щомісячно, щоквартально а також дин раз на рік. На рис. 2.3. представлено паки з нарахування амортизації основних засобів.

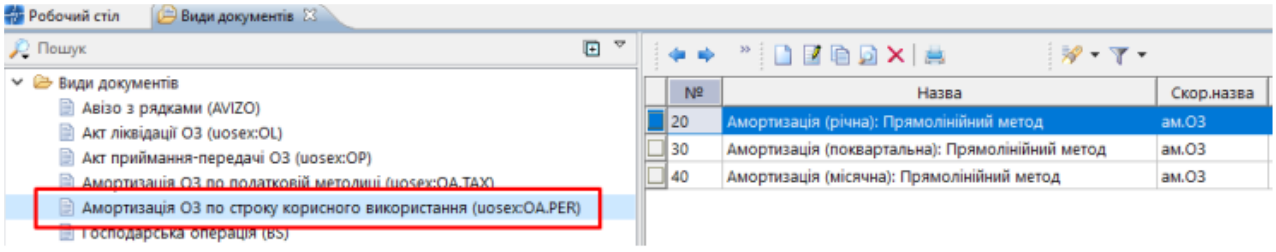

Рис. 2.3. Папки документів з нарахування амортизації ОЗ

Необхідно обрати потрібну папку документів, створити новий документ та відповідно зазначити реквізити для нарахування амортизації (див. рис. 2.4.)

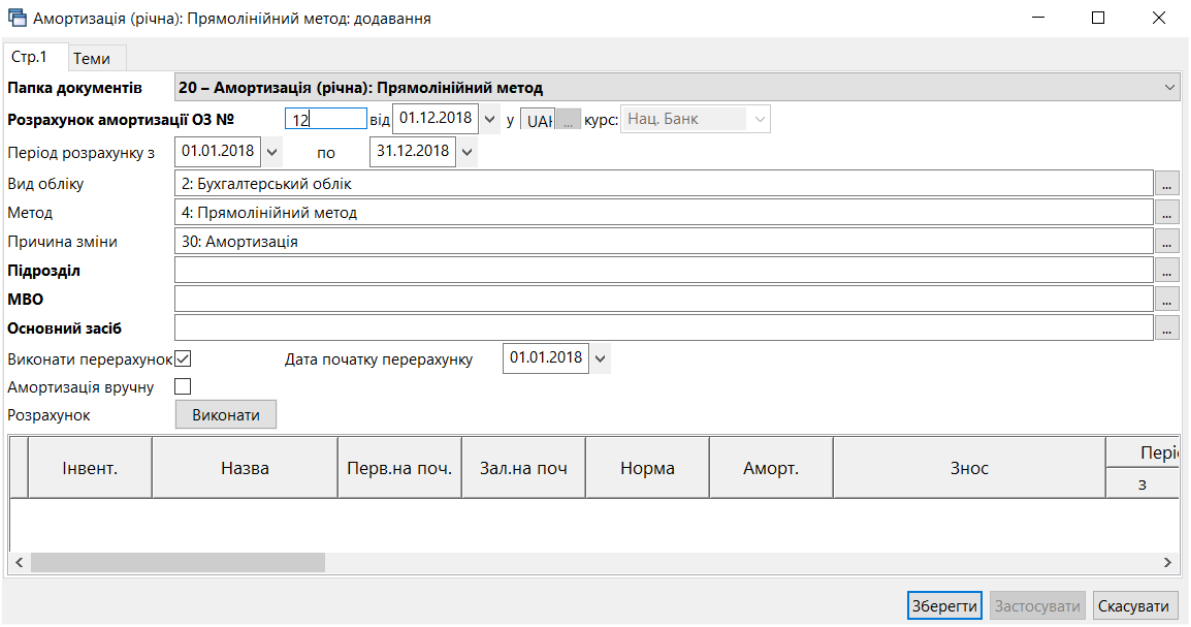

Рис. 2.4. Документ нарахування амортизації

Необхідно зазначити наступне:

«Дата (від)» – вкажіть останній день місяця/кварталу/року в залежності від обраного періоду нарахування амортизації;

«Період розрахунку з… по…» – зазначте дати періоду амортизації (місяць, квартал, рік);

«Вид обліку» – оберіть «Бухгалтерський облік»;

«Метод» – оберіть «Прямолінійний метод»;

«Причина зміни» – оберіть «Амортизація»;

«Підрозділ» – якщо амортизацію потрібно розрахувати по всіх підрозділах, то це поле залишайте порожнім;

«МВО» – якщо амортизацію потрібно розрахувати по всіх матеріально відповідальних особах, то це поле залишайте порожнім;

«Основний засіб» – якщо амортизацію потрібно розрахувати по всіх ОЗ, то це поле залишайте порожнім;

«Виконати перерахунок» – активуйте поле за потреби перерахунку амортизації за попередній період та вкажіть початок цього періоду в полі «Дата початку перерахунку»;

«Амортизація вручну» – встановіть позначку у випадку, якщо після автоматичного розрахунку потрібно змінити суму амортизації;

«Розрахунок» – «Виконати».

Перевірте дані та натисніть «Зберегти» [41].

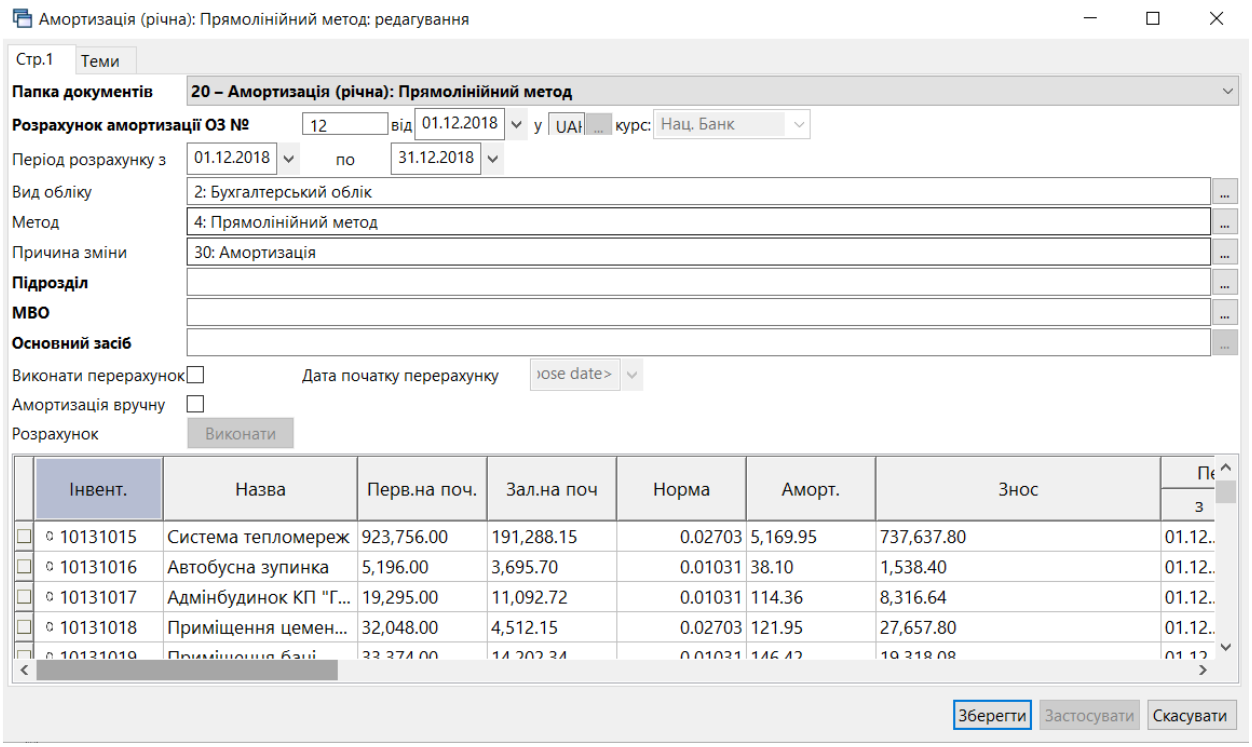

Рис. 2.5. Приклад сформованого документа нарахування амортизації

На рис. 2.5. наведено приклад сформованого документу нарахування амортизації. Результат нарахованих сум зносу можна переглянути у звіті «Оборотна відомість по ОЗ» на вкладці «Знос».

Отже, «Програма «Дебет Плюс» дозволяє: легко організувати облік матеріальних цінностей у кількісному й сумовому вимірах; вести облік матеріалів медичного призначення та продуктів харчування; обліковувати основні засоби та МНМА; вести облік автотранспортного парку; повністю автоматизувати нарахування та виплату заробітної плати – від створення тарифікації, з урахуванням особливостей преміювання медичних працівників, до експорту в банк платіжної відомості на виплату заробітної плати»[41].

Також Програма автоматично формує в електронному вигляді звіти по ЄСВ та 1ДФ для програм «M.E.DOC», «Арт-Звіт», «OPZ», «Соната», «Сота» та інші.

Висновки до розділу ІІ

Таким чином, з урахуванням викладеного, можна зробити висновок, що:

1. Облікова політика щодо зносу основних засобів – це сукупність принципів, методів і процедур, які підприємство використовує для визначення, обчислення та нарахування зносу на свої основні засоби. Ця політика має бути чітко визначена і доведена до відома всіх працівників, які беруть участь в облікових процесах.

2. Основні засоби є довгостроковими активами підприємства, які використовують у господарській діяльності. Для забезпечення їх обліку застосовуються наступні підходи: класифікація основних засобів (об'єкти групуються за видами (будівлі, споруди, транспортні засоби тощо)); ідентифікація та інвентаризація - кожному об'єкту присвоюється унікальний інвентарний номер, який використовується для обліку та контролю; документальне оформлення - придбання, введення в експлуатацію, модернізація, впровадження та ліквідація основних засобів оформлюються відповідними первинними документами (акти приймання-передачі, накладні, акти на списання тощо).

3. Синтетичний облік ведеться на рахунок 10 «Основні засоби». Аналітичний облік організовується для кожного об'єкта із зазначенням його технічних характеристик, вартості та стану. яка формується на підставі Акту введення об'єкта в експлуатацію.

4. Методи нарахування амортизації: прямолінійний метод (рівномірний розподіл вартості протягом строку корисного використання; метод зменшення вартості – прискорення списання вартості; кумулятивний метод –

амортизація розраховується на основі кількості років корисного використання; виробничий метод – амортизація залежить від обсягу виробництва або роботи об'єкта.

5. Облік основних засобів та нарахованого зносу відображається у фінансовій звітності відповідно до національних або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

6. Будівельній компанії «Девенстрой» рекомендовано запровадити Програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерського, оперативного та фінансового обліку «Дебет Плюс», оскільки дана програма надає можливість працювати на комп'ютерах з різними операційними системами (кросплатформеність); легкість масштабування; гнучкість у налаштуванні під потреби й особливості будь-якої установи.

7. Належна організація бухгалтерського обліку забезпечує точне, достовірне та своєчасне відображення всіх господарських операцій, пов'язаних з об'єктами основних засобів.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аналіз нарахування зносу основних засобів у фінансовому обліку

За умов функціонування розвинених ринкових відносин шляхом перехід інвестиційної діяльності від централізованих до децентралізованих джерел фінансування. Це явище призвело до зменшення доступності централізованих інвестиційних коштів для суб'єктів підприємницької діяльності. У сучасних умовах основними джерелами фінансування реальних інвестицій залишаються власні фінансові ресурси підприємств, серед яких амортизаційні відрахування займають провідну роль.

Амортизація є основним інструментом, який дозволяє підприємствам формувати внутрішні інвестиційні ресурси. Завдяки амортизаційним відрахуванням підприємство підтримує можливість:

забезпечувати стабільний грошовий потік для оновлення та модернізації основних засобів;

фінансувати проекти розвитку без залучення зовнішніх джерел фінансування, що зменшує залежність від кредиторів та інвесторів;

підтримувати конкурентоспроможність за рахунок тимчасового оновлення виробничих потужностей.

Нарахування зносу основних засобів – це складний процес, який вимагає професійного підходу. Правильне нарахування зносу забезпечує достовірність фінансової звітності та сприяє ефективному управлінню основними засобами.

Існує кілька способів нарахування зносу, кожен з яких має свої характеристики:

прямолінійний метод - знос розподіляється рівномірно в цілому рядку корисного використання активу. Цей метод є найпоширенішим;

метод залишкового зменшення вартості - у перші роки експлуатація активу знос нараховується у більших розмірах, а згодом суми зростають;

виробничий метод - знос розраховується відповідно до обсягу продукції, виготовленої з використанням активу, або обсягу наданих послуг.

інші методи - додатково можуть використовуватись інші методи, що відповідають вимогам національного законодавства або Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Розглянемо нарахування амортизаційних відрахувань по «Будівельна компанія «Девенстрой» за 2022-2023 роки на прикладі табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Нарахування амортизаційних відрахувань

Види основних засобів	**Залишок на кінець року 2022 р.**		**Залишок на кінець року 2023р.**		**Зміни за період, +/ -**
	Первісна вартість	Знос	Первісна вартість	Знос	Знос
Машини та обладнання, тис. грн.	16187	14803	16187	15465	+662
Інструменти, прилад та інвентар, тис. грн.	380	265	380	293	+28
Інші основні засоби, тис. грн.	53	48	53	52	+4
Малоцінні необоротні матеріальні активи, тис. грн.	77	77	77	77	+0
Разом	16697	15193	16697	15887	+694

Джерело:[розроблено автором]

Розглянемо аналіз за групами основних засобів. Машини та обладнання - первісна вартість: 16,187 тис. грн (без змін), знос: зріс із 14,803 тис. грн до 15,465 тис. грн , приріст +662 тис. грн. Ця група має найбільшу кількість у зростанні виносу (95,4%). Це процес про інтенсивну експлуатацію машин та

обладнання, яке, ймовірно, є основними виробничими засобами підприємства.

Інструменти, прилади та інвентар - первісна вартість: 380 тис. грн (без змін), знос: зріс із 265 тис. грн до 293 тис. грн , приріст +28 тис. грн .Хоча приріст є незначним він у грошовому вимірі, становить 4,03% від загального зростання експорту. Ці активи менш капіталомісткі, але використовуються регулярно.

Інші основні засоби - первісна вартість: 53 тис. грн (без змін), знос: зріс із 48 тис. грн до 52 тис. грн , приріст +4 тис. грн. Внесок цієї групи у приріст зносу є мінімальним (0,58%). Це досвід про низьку вартість і, ймовірно, обмежене використання цих активів.

Малоцінні необоротні матеріальні активи - первісна вартість та знос: залишаються незмінними на рівні 77 тис. грн. Відсутність змін впливу на те, що амортизація цих активів вже повністю нарахована в попередні періоди.

Загальна первісна вартість основних засобів: 16,697 тис. грн. Загальний знос зріс із 15,193 тис. грн до 15,887 тис. грн (+694 тис. грн). Основний вплив на знос спричиняють машини та обладнання, що є основною статтею амортизаційних відрахувань.

Будівельній компанії «Девенстрой» рекомендовано: провести оцінку стану машини та обладнання, якщо їх зношеність є значною, доцільно розглядати питання модернізації чи оновлення активів; з огляду на тенденції варто розглянути методи амортизації (якщо це доцільно) для зменшення податкового навантаження; для малоцінних необоротних активів, сума яких уже не змінюється, слід оцінити їх реальну корисність.

Загалом підприємство ефективно використовує основні засоби, проте зростання експорту передбачає потребу подальшого контролю за їх станом.

Детальніше процес нарахування зносу основних засобів можна на прикладі оперограми (табл. 3.2).

Результативність амортизаційної політики слід одночасно пов'язувати з динамікою основних засобів. У результаті використання результатів вартість

кожного окремого об'єкта та суми нарахованої амортизації зменшуються до рівня, який має мінімальний вплив на загальну вартість групи основних засобів і загальну суму амортизації. Водночас загальна вартість групи накопичується за рахунок щорічного надходження нових активів із повною залишковою вартістю.

Технічний стан основних засобів оцінюється за такими основними показниками, як коефіцієнти зносу та коефіцієнти придатності.

Амортизація основних засобів до їх фізичного зносу, тоді як технічний прогрес спричиняє їх моральне старіння.

Таблиця 3.2

Аналіз зносу основних засобів Будівельній компанії «Девенстрой»

Зміст операції	**Виконавці**		
	керівник підприємства	**бухгалтер з обліку основних засобів**	**головний бухгалтер**
Розробка наказу про облікову політику, де вказано методи нарахування амортизації			
Затвердження Наказу про облікову політику			
Здійснення розрахунку амортизації			
Заповнення облікових реєстрів на основі проведеного розрахунку			
Перевірка правильності заповнення облікових реєстрів			
Заповнення Головної Книги			
Складання Балансу підприємства			
Заповнення додатку Декларації «Про прибуток підприємства»			

[розроблено автором]

Коефіцієнт зносу збільшився як відношення вартості зносу основних засобів до їх первісної вартості. Коефіцієнт придатності обчислюється як відношення грошової вартості основних засобів до їх первісної вартості.

На рис. 3.1 представлено зв'язок між видами зносу основних засобів та способами їх заміни.

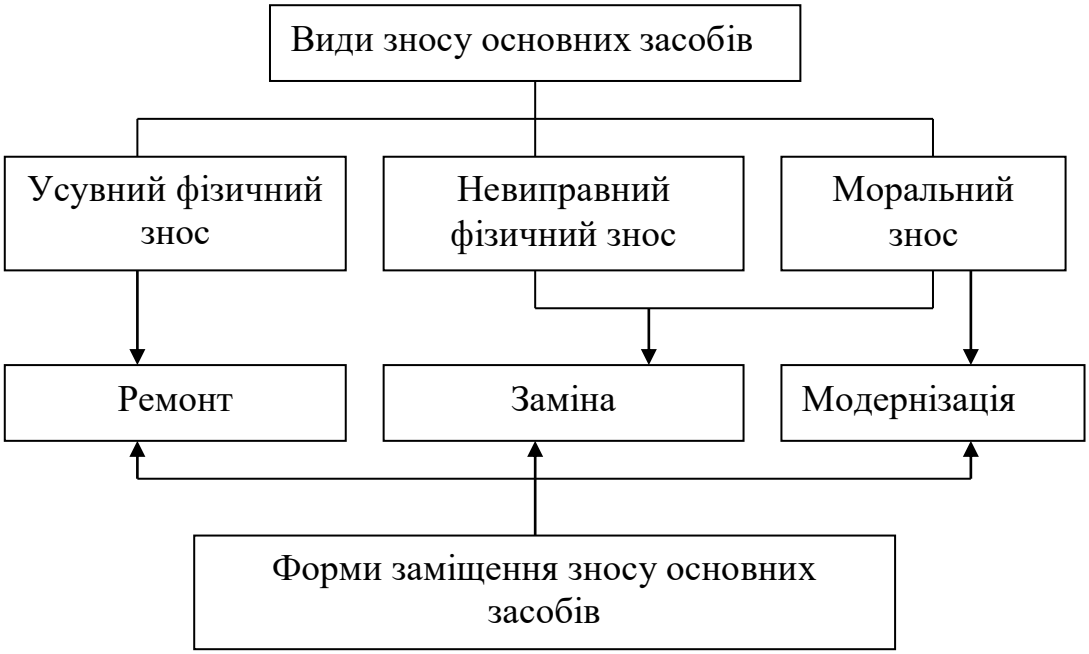

Рис. 3.1. Схема аналізу форм заміщення зносу основних засобів

Технічний стан та відповідність основних засобів сучасним науково-технічним досягненням забезпечуються шляхом їх оновлення. Форми та швидкість оновлення основних засобів застосовуються до проведення реконструкції, заміни чи модернізації окремих груп і видів обладнання.

Аналіз зносу основних засобів підприємства може бути здійснений на основі даних форми № 1 «Баланс» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3.

Аналіз зносу основних засобів «Будівельна компанія «Девенстрой»

Показники	**На 01.01.2023**	**На 31.12.2023**	**Зміни за рік, +/-**
Основні засоби: Первісна вартість, тис. грн.	16 697	16 697	**+0**
Сума зносу, тис. грн.	15193	15 887	+694
Залишкова вартість, тис. грн.	1,504	810	-694
Ступінь зносу, %	90,99	95.15	+4,16
Ступінь придатності, %	9.01	4,85	-4,16

Джерело:[розроблено автором]

Як свідчать дані таблиці технічний стан основних засобів підприємства дещо погіршився, а саме: коефіцієнт зносу збільшився на 4,16 %, що характеризується погіршенням матеріально-технічної бази підприємства і вплинуло на ступінь придатності, який зменшився на 4,16 %. Основні засоби підприємства перебувають у критичному стані з високим рівнем зносу. Залишкова вартість суттєво зменшилася, що проблема про заміну або модернізацію активів. Рекомендується переглянути політику оновлення основних засобів для забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Вибір стратегії оновлення основних засобів підприємства залежить від його фінансової політики. Якщо підприємство прагне оперативно замінити застарілі основні засоби для забезпечення конкурентоспроможності на ринку, застосування методу «змінюваного залишку» в бухгалтерському обліку може бути невигідним. Це пояснюється тим, що маса замінює основні засоби суттєво вашої продукції чи послуг. У такій ситуації доцільно використовувати пропорційний метод нарахування амортизації, який забезпечує стабільність собівартості, незалежно від розміру амортизаційних відрахувань.

Одночасне застосування знижувальних коефіцієнтів коштів до штучного подовження терміну служби основних засобів і зниження рівня відтворення основного капіталу. Деякі економісти використовують знижувальні коефіцієнти, але розраховуються за результатами використання наявних потужностей і диференціюються відповідно до рівня їх завантаження. Це дозволяє отримати фактичне використання основних засобів у процесі нарахування амортизації..

3.2. Узагальнення результатів аналізу зносу основних засобів та прийняття управлінських рішень, щодо ефективності використання основних засобів.

Аналіз економічних показників Будівельної компанії «Девенстрой» працює про поступове покращення її фінансових результатів та відновлення стабільного становища. Проте, в умовах економічної кризи, спричиненої повномасштабною війни, ці зміни недостатньо для повного зміцнення позицій підприємства.

Застосування комплексу «оздоровлюючих» заходів дозволяє досягти стабільної платоспроможності та розширити ринок ринку. Для цього зменшити залишки слабких або непотрібних активів шляхом їх реалізації чи обмеження отримання нових, якщо їх використання не є критично необхідним.

Підвищення ефективності виробництва вимагає значного покращення використання основних засобів. Аналіз їх використання є дієвим інструментом впливу на результативність виробничої діяльності.

Ефективність використання основних засобів значною мірою залежить від структури та питомої ваги активної (частини крему, таких об'єктів, як машини, обладнання, транспортні засоби, інструменти та інвентар). Ці деякі засоби беруть участь у перетворенні сировини на готову продукцію, що забезпечує загальну ефективність роботи підприємства.

На рис.3.2. наведено порівняння зносу основних засобів Будівельної компанії «Девенстрой» за 2022-2023 рр.

На цій діаграмі показано порівняння обсягу основних засобів за 2022-2023 роки. Вона містить такі категорії основних засобів: машини та обладнання - основна частина зносу, яка значно переважає інші категорії. Інструменти, прилади та інвентар - менший обсяг зносу знижений з машинами. Інші основні засоби та малоцінні необоротні матеріальні активи - незначний знос у порівнянні з іншими категоріями.

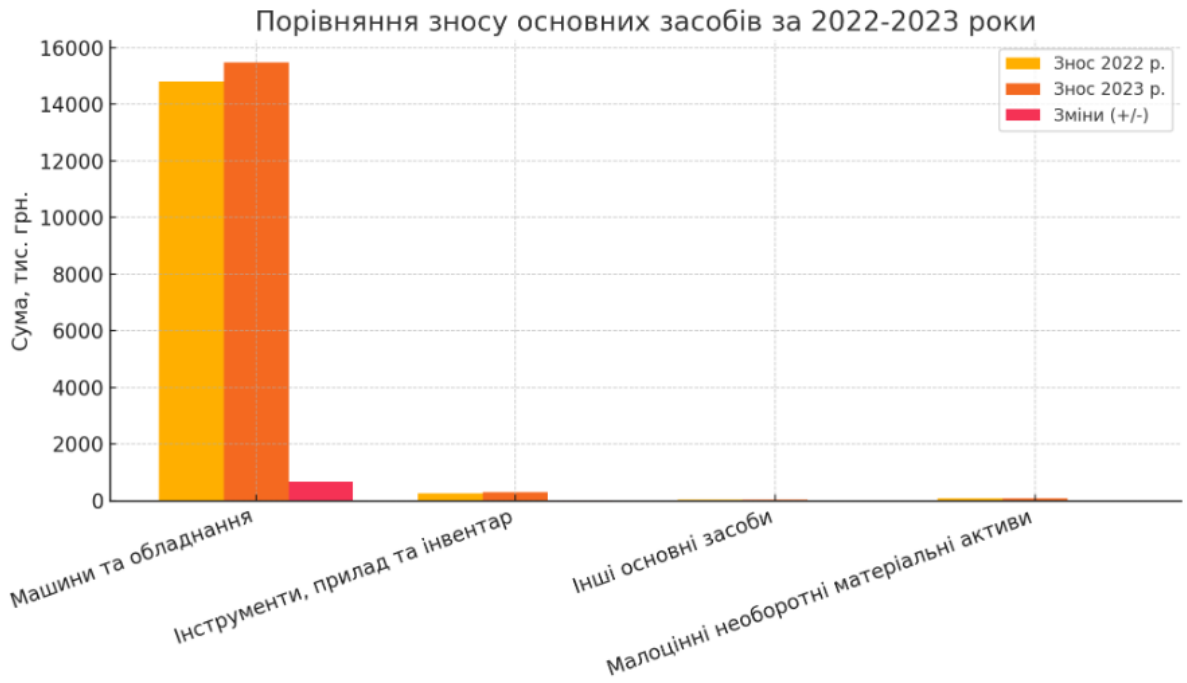

Рис 3.2. Знос основних засобів Будівельної компанії «Девенстрой» за 2022-2023 роки

Отже, машини та обладнання показують найбільший рівень зносу, причому в 2023 році знос збільшився в порівнянні з 2022 роком (червона зона показує зміни). Інші категорії мають мінімальні зміни або стабільний рівень зносу.

На рис. 3.2. представлено динаміку показників основних засобів Будівельної компанії «Девенстрой» за 2023 рік.

На діаграмі зображено динаміку показників основних засобів за 2023 рік. Ми бачимо що первісна вартість залишається майже незмінною протягом року. Сума зносу значно зросла на кінець року, це свідчить про активне використання засобів або старіння наявних активів. Залишкова вартість протягом року зменшилася не суттєво.

Ефективність використання основних виробничих засобів збільшується між темпами зростання обсягів випуску продукції та темпами збільшення основних засобів, а також оцінюється за показниками фондовіддачі, фондоємності та фондоозброєності.

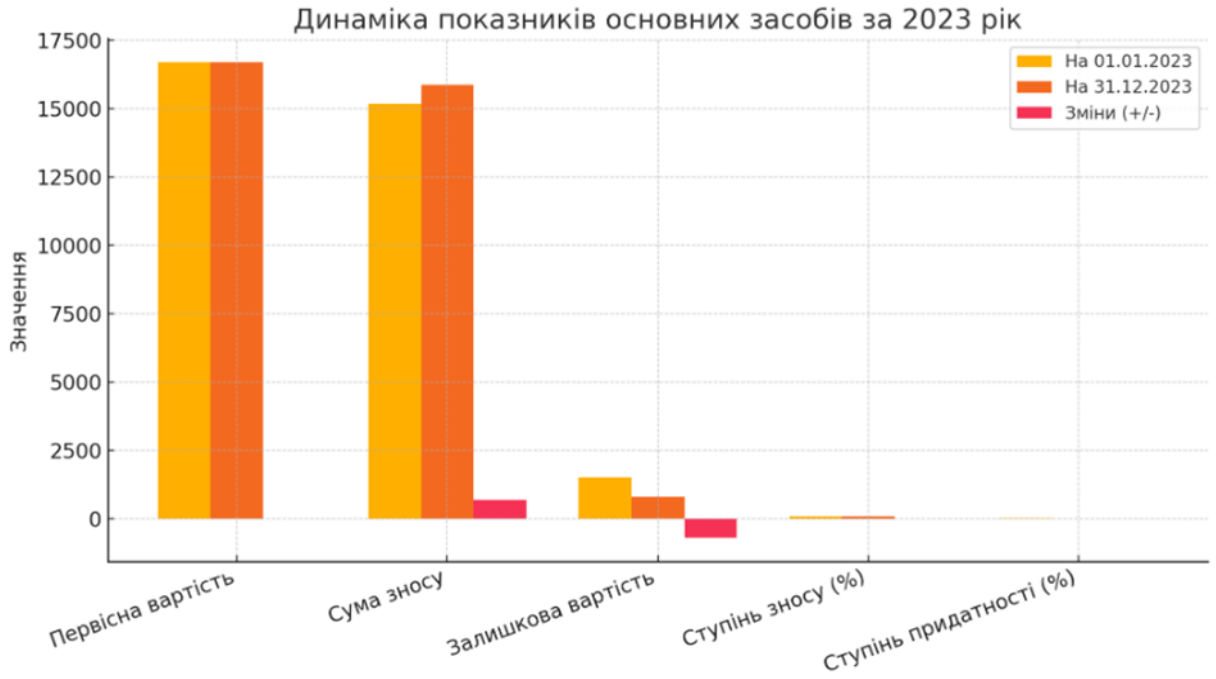

Рис. 3.2. Динаміка показників основних засобів Будівельної компанії «Девенстрой» за 2022-2023 роки

В таблиці 3.4. наведено розрахунок фондовіддачі по Будівельної компанії «Девенстрой».

Таблиця 3.4.

Аналіз фондовіддачі по Будівельної компанії «Девенстрой» за 2022 та 2023 роки

Показники	2022 р.	2023 р.	Відхилення, +/-
Вартість виробленої продукції в порівняльних цінах, тис. грн	411,139	353,305	-57 834
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	9100,5	8753,5	-347
Фондовіддача (виробництво продукції на 1 грн основних виробничих засобів)	45.16	40.33	-4,83
Фондоємність	0,0221	0,0248	+0,0027
Фондоозброєність	433,34	460,71	+27,37

Джерело: [розроблено автором]

Аналіз фондовіддачі будівельної компанії «Девенстрой» за 2022-2023 роки показує певні тенденції, які можна детальніше охарактеризувати.

Вартість виробленої продукції в порівняльних цінах - чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 57834 тис. грн (від 411,139 тис. грн у 2022 році до 353,305 тис. грн у 2023 році), що вказує на зниження обсягів реалізації продукції. Середньорічна вартість основних засобів зменшилася на 347 тис. грн, з 9 100,5 тис. грн у 2022 році до 8 753,5 тис. грн у 2023 році. Зниження вартості основних засобів можна пояснити як результат амортизації (збільшення вартості продажу) або частини основних засобів.

Фондовіддача знизилася з 45,16 грн на 1 грн основних засобів у 2022 році до 40,33 грн у 2023 році, що є негативною динамікою. Це зменшення на 4,83 показує, що компанія використовує свої основні засоби менш ефективно: виробництво продукції на одиницю вартості основних засобів зменшилося. У загальному контексті це можна вказувати на зниження ефективності використання наявних ресурсів або на потребу оптимізації виробничих процесів.

Зниження чистого доходу зменшується про обсяги виробництва або продажів, що може бути результатом зменшення попиту або проблеми на ринку. Зниження фондовіддачі та вартості основних засобів може свідчити про зниження ефективності роботи підприємств в умовах зниження виробничих можливостей. Це підкреслює потребу компанії для вдосконалення стратегії використання основних засобів, зокрема інвестицій в оновлення або оптимізацію обладнання та технологій.

Фондоємність збільшилася, що означає, що на одиницю виробленої продукції тепер припадає більше основних засобів. Фондоозброєність також зросла, що вказує на те, що кожен працівник став «озброєний» більшою кількістю основних засобів, хоча це може свідчити про зниження ефективності використання цих засобів, остання фондовіддача зменшилася.

Загалом, аналіз вказує на потребу в пошуку шляхів для підвищення ефективності та збільшення обсягів виробництва.

Прийняття ефективності управлінських рішень щодо використання основних засобів є етапом для забезпечення сталого розвитку підприємства

та підвищення його рентабельності. Основні засоби є ключовими виробничими ресурсами, їх правильне використання впливає на ефективність діяльності компанії.

Нижче наведено підходи і рішення, які можна впровадити для підвищення ефективності використання основних засобів:

1. Оцінка стану та амортизації основних засобів:

аудит основних засобів - необхідно провести детальний аудит існуючих основних засобів, щоб оцінити їх стан, знос і цінову вартість. Це дозволяє вирішити, які засоби вимагають заміни або модернізації;

оновлення амортизаційної політики, необхідно переглянути амортизацію для деяких груп основних засобів.

2. Оптимізація використання основних засобів:

планування та прогнозування, необхідно створити план по раціональному використанню основних засобів;

збільшення коефіцієнта використання основних засобів, у разі недостатнього використання існуючих засобів варто заплатити можливість підвищення завантаження обладнання, наприклад, через збільшення робочих змін або оптимізацію виробничих процесів.

3. Інвестиції в модернізацію та оновлення основних засобів:

вкладення в новітні технології та обладнання, для підвищення продуктивності необхідно впроваджувати нові технології та обладнання, яке може бути більш ефективним і енергоощадним. Це дозволить зменшити витрати на обслуговування старих засобів і підвищити фондовіддачу;

технічне оновлення, інвестиції в модернізацію існуючих основних засобів допоможуть продовжити їх термін служби та зменшити знос, що, у свою чергу, підвищить ефективність виробництва;

4. Аутсорсинг або оренда обладнання:

оренда обладнання, якщо обладнання використовується недостатньо або з певними перервами, компанія може зекономити витрати, орендуючи необхідні основні засоби, а не купуючи їх;

аутсорсинг виробничих процесів, у випадку, коли виробничі потужності не завантажені на повну, можна передавати частину процесів на аутсорсинг, що дозволяє оптимізувати використання основних засобів і знизити витрати.

5. Оцінка ефективності інвестицій:

аналіз рентабельності інвестицій (ROI), перш ніж інвестувати в нові основні засоби або їх модернізацію, необхідно провести детальний аналіз рентабельності. Це дозволить оцінити, чи призведе інвестицію до підвищення продуктивності та прибутковості в довгостроковій перспективі.

оцінка економічного ефекту від нових засобів, важливо не тільки оцінити технічні характеристики нових засобів, а й передбачити виробництво їх економічний ефект: зменшення витрат на виробництво, підвищення якості продукції, збільшення обсягів.

6. Зниження витрат на утримання основних засобів:

зниження витрат на обслуговування та ремонт, це можна досягти через запровадження системи попереднього обслуговування та діагностики;

програми оптимізації витрат, для зниження витрат можна розробити програми енергозбереження або вдосконалення процесів переробки матеріалів, що зменшують використання ресурсів на одиницю продукції.

7. Покращення кадрового менеджменту:

навчання та розвиток персоналу, це включає в себе навчання з використанням нового або модернізованого обладнання, а також покращення загальних навичок управління процесами;

управління продуктивністю працівників - програмування ефективних робочих процесів та використання мотиваційних систем для працівників також сприятиме підвищенню ефективності використання основних засобів.

8. Зменшення зайвих витрат:

оптимізація виробничих циклів, необхідно скоротити прості основні засоби за допомогою оптимізації виробничих циклів, що дозволить більш ефективно використовувати ресурси та зменшити непотрібні витрати;

автоматизація, тобто впровадження автоматизації в процеси управління основними засобами та виробництво може значно підвищити ефективність їх використання.

Прийняття ефективності управлінських рішень щодо використання основних засобів повинно включати комплексний підхід, який охоплює оцінку наявних засобів, модернізацію та оновлення, а також інвестиції в нові технології. виключно того, важливо забезпечити оптимізацію витрат і забезпечення ефективного використання основних засобів через правильне планування, контроль і підвищення кваліфікації працівників. Тільки так можна досягти значного підвищення фондовіддачі та загальної ефективності компанії.

Висновки до розділу 3

Таким чином, з урахуванням викладеного, можна зробити висновок, що:

1. Нарахування зносу основних засобів – це систематичний розподіл вартості основних засобів протягом строку їх корисного використання. Це важливий процес, який відображає зменшення вартості активів внаслідок їх використання, зношування та старіння.

2. Існує кілька методів нарахування зносу, кожен з яких має свої особливості: прямолінійний метод (знос нараховується рівними частками протягом усього строку корисного використання. Це найпоширеніший метод); метод зменшення залишкової вартості (знос нараховується у більших сумах на початку строку корисного використання і зменшується з часом); виробничий метод (знос нараховується пропорційно обсягу продукції, виробленої або послуг, наданих за допомогою основного засобу); інші методи (можуть застосовуватися інші методи, передбачені національним законодавством або МСФЗ).

3. Ефективність використання основних виробничих засобів виробництва, коли темпи зростання обсягів виробництва перевищують темпи збільшення основних засобів. Вона оцінюється за такими показниками, як фондовіддача, фондоємність і фондоозброєність.

4. На основі результатів аналізу зносу можна прийняти такі управлінські рішення: модернізація обладнання; заміна обладнання; оптимізація виробничих процесів, аналіз зносу може виявити вузькі місця у виробничих процесах, що призводять до передчасного зносу обладнання; зміна методів нарахування зносу, якщо фактичний знос відрізняється від розрахованого, можливо, необхідно переглянути методи нарахування зносу; перегляд планів інвестицій

ВИСНОВКИ

Ефективне управління основними засобами є ключовою складовою стабільного функціонування та розвитку будь-якого підприємства. У сучасних умовах господарювання, що характеризуються інтенсивним розвитком технологій, швидким моральним старінням активів та постійними змінами у законодавчій базі, характеризуються питання обліку та аналізу обсягу основних засобів.

Знос основних засобів впливає на собівартість продукції, фінансові результати діяльності та конкурентоспроможність підприємства. Водночас правильне нарахування амортизації дозволяє забезпечити благополучне відновлення матеріально-технічної бази та уникнути фінансових ризиків, пов’язаних зі зниженням вартості активів.

Актуальність дослідження також зумовлена забезпеченням дотримання стандартів бухгалтерського обліку (як національних, так і міжнародних), які регламентують правила визнання, оцінки та відображення зносу. Аналіз зносу є інструментом для прийняття управлінських рішень, пов’язаних із модернізацією, переоцінкою активів та оптимізацією в.

Кваліфікаційна робота написана за матеріалами Будівельної компанії «Девенстрой». Проаналізувавши основні показники фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства ми бачимо що чистий дохід зменшився на 57 834 тис. грн (14,07%), що свідчить про скорочення обсягів реалізації продукції. Це може бути зумовлено зниженням попиту, підвищенням конкуренції або впливом зовнішніх факторів, таких як економічна нестабільність. Собівартість реалізованої продукції також втратилася на 57 659 тис. грн (14,12%), що може свідчити про оптимізацію витрат, однак це не компенсувало втрату доходів.

Фінансовий результат підприємства покращився: зі збитків у розмірі 4 632 тис. грн у 2022 році компанія перейшла до прибутку в 3 320 тис. грн. грн

у 2023 році. Це є позитивним сигналом, який впливає на ефективність управлінських заходів, спрямованих на зниження витрат.

Знос основних засобів зріс на 694 тис. грн (4,57%), що проти старіння обладнання. Вартість основних засобів зменшилася на 694 тис. грн (46,29%), що вказує на необхідність модернізації матеріально-технічної бази. Перехід до прибуткової діяльності є основним досягненням підприємства, яке робить ключову роль у стабілізації його фінансового стану.

Основні засоби використовуються у виробничій або господарській діяльності протягом тривалого часу. Тривалість їх експлуатації залежить від міцності, інтенсивності використання та дбайливого ставлення. З часом ці засоби втрачають ваші фізичні й споживчі властивості, залишаючись непридатними для подальшого застосування. Амортизація є складовим процесом відновлення основних засобів, охоплюючи як їх фізичне, так і моральне старіння. Вона забезпечує рівномірний розподіл витрат на оновлення активів, що сприяє стабільному розвитку підприємства.

Згідно з Податковим кодексом України, основні засоби виділяються на такі групи: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення землі (без будівництва); будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини й обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, меблі; тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби; бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату; довгострокові біологічні активи. У податковому обліку амортизація означає поступове перенесення вартості основних засобів на собівартість продукції. Амортизаційні відрахування включаються до собівартості, а після реалізації продукції накопичуються у складі амортизаційного фонду.

На Будівельній компанії «Девенстрой» основні засоби зазнають фізичний та моральний знос, що знижує їхню ефективність і цінність. Фізичний знос відображає зменшення вартості старіння та збільшення в процесі використання. Він охоплює зменшення технічних характеристик,

пошкодження деталей, поломки та інші зміни, що впливають на ефективність об'єкта. Моральний знос запускається через застарілість засобів або їх недостатню конкурентоспроможність у порівнянні з новими сучасними аналогами.

Облікова політика щодо зносу основних засобів являється сукупністю принципів, методів та процедур для розрахунку й нарахування зносу. Вона повинна бути чітко сформульована та доведена до працівників, залучених до облікових процесів. Документальне оформлення – усі операції (придбання, введення в експлуатацію, списання) фіксуються первинними документами (акти, накладні тощо).

Синтетичний облік ведеться на рахунок 10 «Основні засоби». Аналітичний образ деталізується для кожного об’єкта за його характеристиками, вартістю та станом на підставі акту, введеного в експлуатацію.

Методи нарахування амортизації: прямолінійний – рівномірна вартість за строк використання; зменшення вартості – прискорене списання; кумулятивний – розрахунок залежно від витрат років експлуатації; виробничий – залежить від обсягу роботи чи виробництва.

Облік основних засобів і нарахованого зносу в Будівельній компанії «Девенстрой» відображається у фінансовій звітності відповідно до національних чи міжнародних стандартів.

Існує кілька методів нарахування зносу, кожен з яких має свої особливості: прямолінійний метод (знос нараховується рівними частками протягом усього строку корисного використання. Це найпоширеніший метод); метод зменшення залишкової вартості (знос нараховується у більших сумах на початку строку корисного використання і зменшується з часом); виробничий метод (знос нараховується пропорційно обсягу продукції, виробленої або послуг, наданих за допомогою основного засобу); інші методи (можуть застосовуватися інші методи, передбачені національним законодавством або МСФЗ).

Нарахування зносу основних засобів – це складний процес, який вимагає професійного підходу. Правильне нарахування зносу забезпечує достовірність фінансової звітності та сприяє ефективному управлінню основними засобами.

Таким чином, облік і аналіз зносу основних засобів не тільки сприяють підвищенню ефективності управління активами, а й забезпечують фінансову прозорість та сприятливі умови для стратегічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П. Й. Фінансовий облік 1: навч. посіб. Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля. 2015 р. 200с.

2. Бабяк Н. Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств. *Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка».* 2018. № 10 (82). С. 177–185.

3. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: підручник. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 480 с.

4. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 3. С. 23–27.

5. Бухгалтерський облік: навчальний посібник Акімова Н. С., та ін. Харків: Форт. 2016. 447

6. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. І перероб. Житомир: ПП «Рута». 2019. С. 832.

7. Бутинець Т. А. Основні засоби: точка зору економіста. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу.* 2018. Вип. 2(23). С. 22–36.

8. Бухгалтерський облік: підруч. Р. Ф. Бруханський. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.

9. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навч.-практ. посіб. Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. Центр учбової літератури, 2017. 536 с.

10. Гладких Т. В. Фінансовий облік: навч. посібник. Київ. Центр навчальної літератури. 2017. С. 480.

11. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. Практичний посібник. Київ. Лібра. 2017. С. 880.

12. Городянська Л. В. Відтворення основних засобів на підприємствах України: теорія і практика обліку і аналізу: монографія. К.: КНЕУ, 2013. 224 с.

13. Господарський кодекс України. Документ від 16.01.2003 № 436-IV. Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text (дата звернення 03.08.2024).

14. Житна І.П., Нескреба А.М. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств. К. : Вища школа, 2017.107 с.

15. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0893-99 від 30.11.1999 №291. Редакція від 13.12.2024, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text (дата звернення 14.12.2024).

16. Краєвський В.М., Згоник М.Ю., Колісник О.П., Костенко О.М., Лисюк А.В., Загальна теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. Київський кооперативний інститут бізнесу і права. 2021. 338с.

17. Краєвський В.М., Колісник О.П., Гуріна Н.В. і ін. Бухгалтерський облік. навч. посіб. Ірпінь: УДФСУ. 2021. 388с.

18. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України. Документ v0561201-03 від 30.09.2003 №561. Редакція від 18.10.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text (дата звернення 27.09.2024).

19. Методологія бухгалтерського обліку в електронному середовищі. М. Білуха, Т. Микитенко. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 8. С. 50-54.

20. Михайлов А. М. Основні засоби: визначення та класифікація. *Вісник СДАУ*. 2018. Вип. 1(10). С. 156-159.

21. МСБО 16 «Основні засоби». Документ 929_014. Редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (дата звернення 01.12.2024).

22. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0336-13 від 07.02.2013 № 73. Редакція від 03.01.2024, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text (дата звернення 09.10.2024).

23. НП(С)БО 31 «Фінансові витрат»: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0610-06 від 28.04.2006 № 415. Редакція від 17.02.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text (дата звернення 12.07.2024).

24. НП(С)БО 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України. Документ z0288-00 від 27.04.2000 № 92. Редакція від 29.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text (дата звернення 01.11.2023).

25. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств: наказ Міністерства фінансів України. Документ z1557-11 від 30.11.1999 № 291. Редакція від 09.12.2011. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11 (дата звернення 12.12.2024).

26. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата звернення 15.11.2024).

27. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text (дата звернення 22.07.2024).

28. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджений Наказом МінфінуУкраїни від 02.09.2014 № 879 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text (дата звернення 12.05.2024).

29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999 №996- XIV (зі змінами та доповненнями від

10.08.2022р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення 18.08.2024).

30. Приходько К. К., Колісник О. П. Інвентаризація основних засобів: особливості проведення в умовах воєнного стану. *Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні: теорія, методологія, організація*: збірник тез доповідей учасників XXI Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2023. 494 с.

31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення 18.10.2024).

32. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658. Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text (дата звернення 06.12.2024).

33. Рогозний С., Дядюн О. Основні засоби vs воєнний стан: нові обліково-звітні реалії. *Практика МСФЗ*. 2022. № 5 (41). С. 29-37. URL: https://ibuhgalter.net/storage/web/source/1/MSFZ_5_ 2022_1.pdf

34. Сторожук Т. М., Занько Б. М., Колісник О. П. та ін.; за заг. ред. Т. М. Сторожук. Розвиток бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: монографія. Ірпінь: УДФСУ, 2021. 256 с.

35. Типові форми з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання: наказ Міністерства фінансів України. Документ z1336-16 від 13.09.2016 № 818. Редакція від 13.09.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text (дата звернення 16.10.2024).

36. Осмятченко В. О., Тесленко Т .І., Герасименко О. М., Титенко Л. В., Скоробагач А. Є., Вавілов В. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: Простобук. 2017. 552с

37. Теловата М.Т., Петраковська О.В. Фінансовий облік – 1 (у схемах і таблицях): навч. посіб.). Частина 1. К.: Інтердрук. 2019. 217 с.

38. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ: Алерта, 2015. 1080 с.

39. Фінансовий облік: конспект лекцій. М. Ю. Абрамчукта ін. Суми: Сумський державний університет. 2018. 395 с.

40. Шара Є. Ю., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік І: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ. 2016. 336 с.

41. https://debet.com.ua/services/rozrobka офіційний сайт «Дебет Плюс» (дата звернення 16.09.2024).